

TROMSØ

Arkeologiske rapporter fra
Norges arktiske universitetsmuseum

2026

Gårdsbosetning fra eldre jernalder i Kongsvik **Arkeologisk undersøkelse ved Kongsvik kirkegård i Tjeldsund**

Andreas Luneborg, Heidi F. Westgaard og Anja Roth Niemi

UiT Norges arktiske
universitetsmuseum

Tromura 2026

Arkeologiske rapporter fra Norges arktiske universitetsmuseum, UiT Norges arktiske universitet

ISSN: 2535-4248 (elektronisk utgave)

Utgiver: Septentrio Academic Publishing, Tromsø, Norway

Redaksjon: Anja Roth Niemi og Janne Oppvang

DOI: <https://doi.org/10.7557/pds9n685>

Foto: Norges arktiske universitetsmuseum - UiT Norges arktiske universitet

Kart og illustrasjoner: Andreas Luneborg, Anja Roth Niemi

Gjenstandsfoto: Andreas Luneborg

Fotogrammetri: Andreas Luneborg

Prosjektet er bekostet av Tjeldsund kommune

Forsidefoto: Dronefoto over lokaliteten mens utgravningen pågår. Tatt mot sørøst, 17.08.2021. Foto: Andreas Luneborg

Rapporten er lisensiert under en [Creative Commons Navngivelse-DelPåSammeVilkår](#) (CC BY-SA). Lisensen tillater andre å tilpasse og bygge videre på arbeidet så lenge det krediteres og lisensieres videre på samme måte.

Gårdsbosetning fra eldre jernalder i Kongsvik

Arkeologisk undersøkelse ved Kongsvik kirkegård i Tjeldsund

Andreas Luneborg, Heidi Fløttum Westgaard og Anja Roth Niemi

UiT Norges arktiske
universitetsmuseum

Lokalitet: Kongsvik Kirkegård
Id.nr.: 272598
Kulturminnetype: Bosetning-aktivitetsområde fra eldre jernalder
Undersøkelsesår: 2021
Areal: 1891 m2

Tiltakshaver: Tjeldsund kommune

Kommune: Tjeldsund
Fylke: Troms
Gnr/bnr: 167/156
Koordinater: UTM33 550630.33 Ø,7606524.64 N

Feltleder: Andreas Luneborg
Prosjektansvarlig: Anja Roth Niemi
Rapport: Andreas Luneborg, Heidi Fløttum Westgaard og Anja Roth Niemi
Dato: 26.03.2026

Prosjektnummer: A49403/149403101
Saksnummer: 2024/530434, eph 2020/6121
Aksesjon: 2021/25
Fotobase: TSAD149
Gjenstandsbaser: Ts16092

Nøkkelord: Arkeologi, utgravning, jordbruksbosetting, langhus, kokegrop, ovnsanlegg, førromersk jernalder, jernalder

Sammendrag

I forbindelse med utvidelse av Kongsvik kirkegård ble det i 2020 oppdaget flere arkeologiske strukturer som førte til full arkeologisk utgravning i 2021. Undersøkelsen avdekket et førromersk jernaldermiljø med to treskipete langhus, flere kokegrop, ildsteder samt to ovnsanlegg – hvorav ett tolkes som en to-kammer kuppelovn, trolig brukt til baking eller matproduksjon. Dateringene viser at hovedaktiviteten fant sted mellom ca. 360 og 160 fvt., med enkelte spor som kan indikere aktivitet fram mot år 0. Bygning 2 kan være noe eldre enn Bygning 1, men dateringene overlapper, og samtidighet kan ikke utelukkes. Undersøkelsen viste også moderne forstyrrelser i området, noe som har påvirket bevaringsforholdene. Funnmaterialet var relativt begrenset og domineres av leirklining fra ovnsanlegget. Det ble også gjort funn av asbestmagret keramikk, bronnesmelt og slagg, som kan indikere håndverksaktiviteter. Undersøkelsen gir et viktig bidrag til kunnskapen om tidlig jordbruksbosetting i Nord-Norge, ettersom få langhus fra førromersk jernalder tidligere er dokumentert i regionen.

Summary

In connection with the planned expansion of Kongsvik churchyard, several archaeological features were discovered in 2020, leading to a full-scale excavation in 2021. The investigation revealed a pre-Roman Iron Age settlement environment consisting of two three-aisled longhouses, several cooking pits, hearths, and two oven installations—one of which is interpreted as a two-chamber dome oven, likely used for baking or food production. The radiocarbon dates indicate that the main activity took place between approximately 360 and 160 BCE, with some evidence suggesting continued activity towards the turn of the era. Building 2 may be somewhat older than Building 1, but the dating ranges overlap, and contemporaneity cannot be ruled out. The excavation also revealed modern disturbances in the area, which have affected preservation conditions. The artefact assemblage was relatively limited and dominated by clay daub from the oven structure. Finds of asbestos-tempered pottery, bronze melt droplets, and slag were also made, indicating possible craft activities. Overall, the investigation provides an important contribution to the understanding of early agricultural settlement in Northern Norway, as few longhouses from the pre-Roman Iron Age have previously been documented in the region.

INNHold

Innledning.....	1
Gjennomføring	1
Beliggenhet og kulturmiljø.....	2
Lokalisering.....	2
Forundersøkelser.....	3
Andre undersøkelser	6
Problemstillinger	8
Undersøkellesmetode og dokumentasjon	8
Feltmetode	8
Dokumentasjon.....	9
Prøveuttak.....	10
Kildekritiske forhold.....	10
Observasjoner og Resultater	11
Stratigrafiske forhold	11
Strukturer.....	12
Bygning 1	12
Ovnsanlegg 1 (A3709).....	15
Bygning 2	21
Ovnsanlegg 2 (A4424).....	24
Kokegroper/ildsteder.....	25
Andre strukturer	29
Funn.....	30
Dateringer	31
Oppsummering	33
Litteratur	35
Vedlegg.....	36

INNLEDNING

Under arbeid med utvidelse av kirkegården i Kongsvika i Tjeldsund kommune i august 2020 observerte gravemaskinfører fra maskinentreprenør Sæteråsen Maskin tre sirkulære fyllskifter i undergrunnen, som ble vurderte til å være rester etter eldre bosetting. Troms og Finnmark fylkeskommune (TFFK) ble varslet om funnet og stoppet arbeidet. Det ble samtidig meldt behov for registrering.

TFFK hadde ikke blitt informert om utvidelsen av kirkegården, og derfor ikke fått anledning til å uttale seg til planene før de ble iverksatt. Da fylkeskommunen ble varslet hadde det allerede blitt fjernet og påfylt en del masser på undersøkelsesområdet. Registreringen som ble gjennomført 01.-04.09.2020, påviste 22 strukturer, som omfattet kokegroper, ovnsanlegg, nedgravninger o.a., med trolig datering til jernalder. Lokaliteten ble registrert som id. 272598 i den nasjonale kulturminnedatabasen Askeladden.

18. januar 2021 mottok TFFK søknad om dispensasjon fra kulturminneloven §8 første ledd fra Tjeldsund kommune for id. 272598. Søknaden var grunnet i behov for utvidelse av gravlund, som omfattet et område på ca. 2100 m² direkte øst for nåværende gravlund. Området var regulert for gravlund, og kommunen anså det som for kostnadskrevenende med ny regulering for å utvide nåværende gravlund mot nord eller sør.

I brev av 28.01.2021 anmodet TFFK Norges arktiske universitetsmuseum (UM) om faglig tilråding og forslag til vilkår i saken. I brev av 17.02.2021 tilrådte UM at det gis dispensasjon for tiltaket, med vilkår om arkeologisk undersøkelse i forkant av realisering, samt utarbeidet prosjektplan og budsjett for undersøkelsen. Riksantikvaren vedtok i brev av 23.02.2021 at tiltakshaver Tjeldsund kommune skulle bekoste den arkeologiske granskingen, og sluttet seg til UMs prosjektplan og budsjett. I brev av 26.02.2021 innvilget TFFK søknaden om dispensasjon, med vilkår om arkeologisk gransking i forkant av realiseringen av tiltaket.

I epost av 27.04.2021 bestilte Tjeldsund kommune arkeologisk utgravning, og aksepterte Riksantikvarens vedtak om kostnader.

GJENNOMFØRING

Utgravningen ble gjennomført fra 9. august til 16. august 2021. Anja Roth Niemi var prosjektleder, mens Andreas Luneborg var feltleder og ansvarlig for innmålinger og digital dokumentasjon. Torstein Bjerkestrand Skaret og Gøran Hålfdanarson Ellingsen deltok som feltarkeologer. Skaret deltok hele perioden, mens Ellingsen ble pålagt covid-karantene de første fem dagene av feltarbeidet. I tillegg deltok Jørn Erik Henriksen tre dager i felt, og Anja Roth Niemi to dager i felt. Erik Kjellman brukte ett dagsverk på dronedokumentasjon.

Før undersøkelsens oppstart hadde Sæteråsen Maskin AS satt ut gravemaskin, brakkrigg med innebygd toalett og strømaggregat. Brakken var en firepersons hjulbrakke med kjøleskap og panelovn. For at utgravningen og fasilitetene skulle få vanntilførsel hadde kirkeverge klargjort tilgang til vanntilkobling ved gravlundens redskapsbu.

Grunnet pandemien og tidspunktets gjeldende smittevernregler, ble det ikke lagt opp til organisert formidling i felt. Kontakt med publikum og øvrige ble holdt til et minimum, men det var ikke til å unngå at feltstaben kom i snakk med folk som var på kirkegårdsbesøk. Det ble publisert

et innlegg om utgravningen på universitetsmuseet Facebook-side, samt ett innlegg fra etterarbeidet.

Andreas Luneborg stod for behandling av funn, prøver og dokumentasjon. Fram til våren 2023 arbeidet Luneborg med rapporten, med bistand fra Anja Roth Niemi. Høsten 2025 overtok Heidi Fløttum Westgaard arbeidet med å slutføre rapporten. Niemi har bidratt med tekst, illustrasjoner og redigering.

BELIGGENHET OG KULTURMILJØ

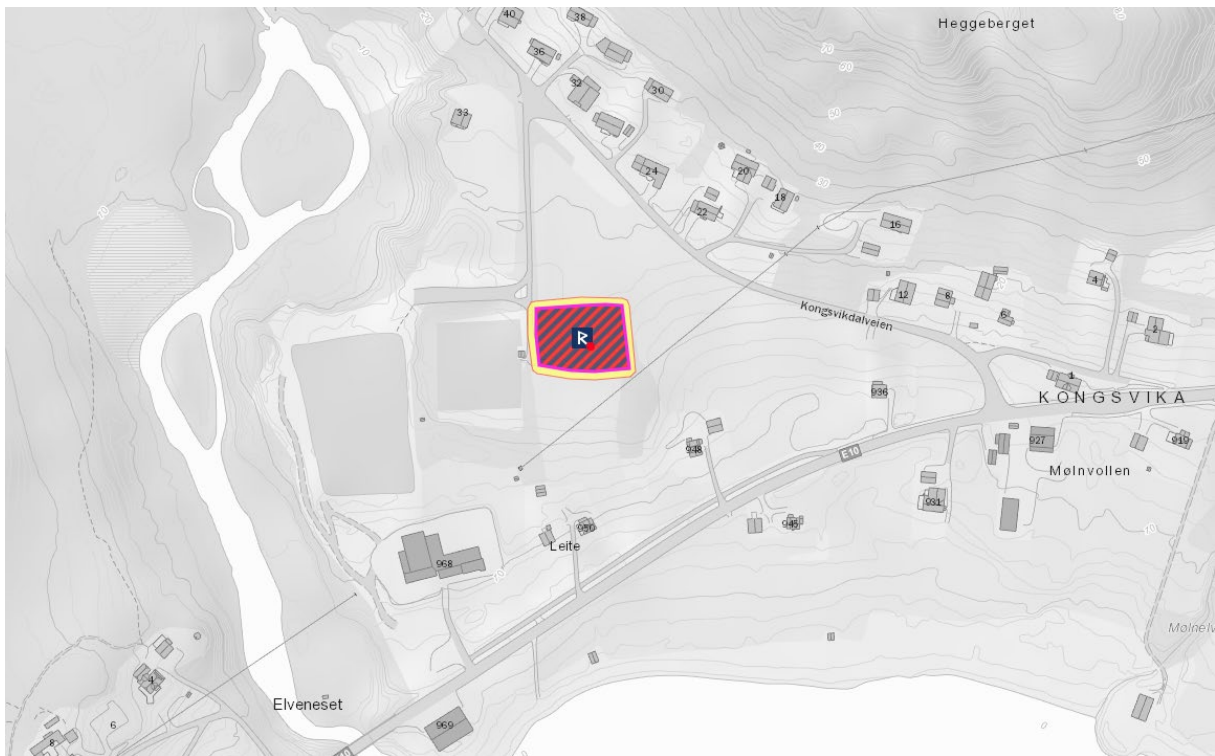
LOKALISERING

Bygda Kongsvika ligger på nordsiden av Tjeldsundet som strekker seg over fylkesgrensen mellom Nordland og Troms. Sundet er 46 km langt og smalt og går mellom Hinnøya i vest, Tjeldøya i sør og fastlandet i øst. På en lokal skala ligger Kongsvika i et landskap preget av Tjeldsundets buktende strandlinje. Hovedsakelig kan man si Kongsvika ligger på en strandflate eller fotland som skiller de ofte sidebratte fjellene fra fjorden. Den glasialdannede Kongsvikdalen skjærer seg nordvest fra dagens bebyggelse i en L-form og framstår som frodig, variert og naturskjønn.

Lokalitet id. 272598 ligger nord-øst for Kongsvik Kirke og øst for eksisterende gravlund. Den er i Askeladden avgrenset som et 2242 m² stort kvadratisk område, som ligger innenfor området regulert for utvidelse av kirkegården. Terrenget rundt består av dyrket mark. Lokaliteten ligger på flatt terreng 18-19 moh, mot kanten av terrasse som heller nedover mot sør og øst. Sør for lokaliteten er helningen mer markant. Lokaliteten er avgrenset av grusveg og eksisterende gravlund mot vest, mot øst av et lite skogholt og traktorveg, og mot sør og nord av plangrensen. Det ble ikke gjort undersøkelser utenfor området som er planlagt anvendt til kirkegård, og det er derfor usikkert om det også befinner seg automatiske fredete kulturminner utenfor lokalitetsavgrensningen.

Figur 1: Lokalitetens plassering på nordsiden av Tjeldsundet

Figur 2: Lokalitetens ved Kongsvik kirkegård.

FORUNDERSØKELSER

Arkeologisk registrering ble utført av TFFK i perioden 01. – 04.09.2020.

Ved oppstart av fylkeskommunens undersøkelser var arbeidet med å tilrettelegge for gravsted godt i gang. Nærmest grusvegen og i nordlig del var det fjernet 60-80 cm med masser på et 20 x 8 meter stort område, omfattende matjordslag og minerogen undergrunn. Det var i dette området maskinfører ble oppmerksom på kullholdige fyllskifter, som var foranledning til at saken ble varslet til fylkeskommunen. Videre var det gravd en rundt 35 meter lang grøft fra kirkegårdens driftsbygg i vest og østover inn i lokaliteten. Vegetasjon og det øverste matjordslaget var fjernet på en betydelig del av den nordlige og østlige delen av det avsatte området. Kjøring med maskin gjorde at resterende matjordslag var omrotet, slik at undergrunnen ikke var synlig. De avtorvete massene var deponerte i en haug på marka, og til dels påført i den østlige delen av området. I den sørlige delen var vegetasjon og matjord fortsatt tilnærmet intakt.

Fylkeskommunens undersøkelser gikk ut på å rense opp det østlige området, hvor mest masser allerede var fjernet, samt fflateavdekke og rense opp fire øst-vest orienterte sjakter i det øvrige området (Figur 3). Den nordligste sjakta var i realiteten en opprensning av det tidligere avtorvete området. Sjakt nr 2 ble utvidet i østlig del, slik at den her henger sammen med sjakt nr 1. Den sørligste sjakta inneholdt ingen funn, og er derfor ikke inkludert i lokaliteten.

Det ble påvist til sammen 22 strukturer, som fordeler seg i den vestlige og østlige delen av sjakt nr 1-2, og i midtre del av sjakt nr 3.

Det dreide seg om:

- Et ovnsanlegg, rektangulært av form, med åpning på øst- og vestsiden. Varmepåvirket leire i midten og synlige heller enkelte steder. Røddlig varmpåvirket sand rundt omkretsen. Omgitt av 6-8 mindre stolpehull.

- Mulig produksjonsanlegg, tilsvarende nevnte ovn. Tegnet seg som et sirkulært fyllskifte bestående av rød, varmepåvirket sand. Små fyllskifter rundt kunne være spor etter stolpehull.
- Fem relativt sikre kokegroper, og en mulig kokegrop.
- Seks nedgravninger med ukjent funksjon, som inneholder kullholdig og fet jord.
- Et ildsted.

Prøver for datering ble sendt til Beta Analytic i USA, men forsendelsen kom aldri fram. Trolig forsvant den som følge av uregelmessigheter knyttet til pandemien. Ut fra sammensetning og form kunne det likevel rimelig sikkert anslås at strukturene skulle dateres til jernalder.

Figur 3: Resultater etter registreringen. Lokalitetsavgrensning (rødt), planlagt utvidet område (svart), flateavdekket område (gult), og registrerte strukturer/anlegg. Kart fra registreringsrapport, Troms og Finnmark fylkeskommune.

Figur 4: Flyfoto som viser situasjon på lokaliteten etter registreringen til TFFK i 2020 (Norgebilder.no).

Figur 5: Lokaliteten med utsyn mot Tjeldsundet og Tjeldøya. Den såkalte «Gullåsen» øverst til venstre i bildet

ANDRE UNDERSØKELSER

Kongsvika ligger vest for Ballstadåsen og Ballstad, som er en utstikker på nordsiden av Tjeldsundet. Ved Ballstadstraumen er Tjeldsundet på sitt smaleste. Straumen kan ha vært viktig for fortidig bosetning. På begge sider av sundet er det her rike arkeologiske funn (Figur 6).

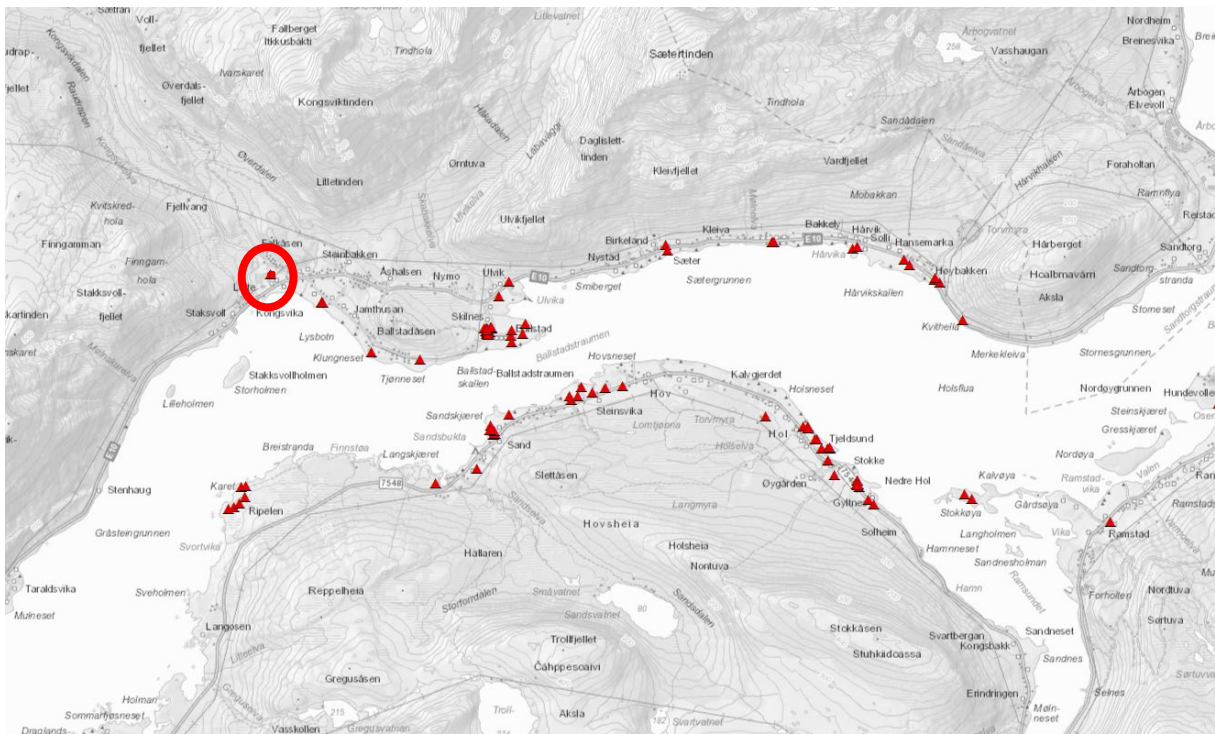
På Ballstad er det registrert flere gravrøyser, bauta, kulturlag fra jernalder og gårdshaug. I Hårvika, øst for Ballstad, er det kjente graver og gårdshauger. En av gravene inneholdt to runde bronsespenner og 92 glassperler. Det mest kjente funnet er nok den såkalte Kongsvikskatten, som ble oppdaget i 1744 av to barn, visstnok på Gullåsen (derav navnet), som ligger på vestsida av Ballstadåsen. Funnet inneholdt opprinnelig gullperler, «store som spurveegg», vindinger av betalingsring, korsformet plate, minst 11 små gullbilder og flere små båtfigurer av løvtynt gull.

I Kongsvikdalen ca. 1,2 km. nordvest for lokaliteten ble det i 2015-2016 registrert et fangstgropanlegg (Sommerseeth 2018, s. 43). Ca. 720 m SØ for lokaliteten ble det i 2017 registrert kulturlag datert til vikingtid og ett enkelt stolpehull (id 236334-3) datert til yngre jernalder. Dimensjonene på stolpehullet var 50 x 30 og 40 cm dypt og ble datert til yngre jernalder. På Ulvik ca. 2,5 km sør er det registrert 2 lokaliteter (id 215404, 215403) med hhv. spor av dyrkningsflate og bolig datert til førromersk jernalder, samt en gårdshaug fra jernalder / middelalder med 9 stykk stolpehull.

Inntil nylig var kunnskapen om jernaldersamfunnet i regionen først og fremst basert på gravmaterialet, både som løsfunn og som en rekke utgravninger av gravrøyser/-hauger og flatmarksgraver. Allerede på begynnelsen av 1900-tallet foretok O. Nicolaissen utgravning av en rekke gravrøyser/-hauger blant annet på Vollstad og Haukebø i Harstad, på Tjeldøya og på Hustad i Lødingen Vestbygd på begynnelsen av 1900-tallet (Sjøvold, 1962; Sjøvold, 1974).

Faglig forsvarlig utgravning ble først gjennomført på 1950- og 60-tallet av Povl Simonsen. Også han fokuserte på graver fra jernalder; herunder fire graver fra merovingertid på Våje (Tjeldøya) (Simonsen, 1957:14), fire flatmarksgraver på Vågehamn (Lødingen), hvor en er fra folkevandringstid og de øvrige fra yngre jernalder (Sjøvold, 1962:66), og en mannsgrav fra yngre jernalder på Stokke (Tjeldøya) (Sjøvold, 1974:87). Det ble også gravd ut en samisk urgrav på Djupfest (Lødingen) (Simonsen 1957). På 1970-tallet ble det foretatt ytterligere tre utgravninger på Tjeldøya: båtgrav fra yngre jernalder på Sand (Johansen 1972), kvinnegrav på Stokke (Munch, 1976), og kvinnegrav på Tofte (Binns, 1979). I 1984 ble det undersøkt to gravrøyser på Stangnes sør for Harstad, i en røys med forkjede ble det funnet en enegget skiferkniv (Jørgensen, 1989).

I kontrast til de relativt mange undersøkelsene av graver var det inntil 2020 bare utført et par undersøkelser av jernalders bosetningsspor i regionen. I 2008 og 2009 ble det undersøkt hus, graver, og kokegropen fra bronsealder-yngre jernalder på Kveøya i Kvæfjord kommune (Arntzen & Sommerseeth, 2010). I 2014 ble det undersøkt bosetningsspor på Sandsøy nord for Harstad. Her ble det dokumentert en mengde anlegg som er relatert til en jernaldersgård, som var i bruk fra midten av romersk jernalder og fram til merovingertid (Cerbing, 2016).

Figur 6: Kjente lokaliteter med datering til jernalder i nærheten av Kongsvik. Kilde: Askeladden

til steinalder, men som oppviste kokegroper og stolpehull datert til førromersk jernalder.

En treskipet bygning ble i 2017 påvist gjennom georadarundersøkelse på Evenskjer, østsiden av Tjeldsundet. Anlegget ble undersøkt høsten 2025, som del av feltkurs for studenter i arkeologi ved UiT. Resultatene foreligger foreløpig ikke. I samme område gjennomførte Troms og Finnmark fylkeskommune registreringer i forbindelse med områderegeringsplan i 2021. Det ble påvist et stort antall stolpehull, hvorav noen trolig representerer langhus, staurhull, nedgravninger, kokegroper og dessuten en mulig grav. Dateringer og funntetthet viser til at dette var et sentralt bosetningsområde i yngre jernalder (merovingertid og tidlig vikingtid).

I 2019 og 2020 foretok Universitetsmuseet en mindre forskningsutgravning av de to naustene på Sand på Tjeldøya. Det største av naustene er 40 meter langt, og et av de største i Nord-Norge. Naustet ble anlagt på 900-tallet og var da rundt 20 meter langt. I tidlig middelalder ble det utvidet, trolig i sammenheng med leidangs-funksjon. På gården Sand, like sør for naust-lokaliteten, ble det i 2021 undersøkt en lokalitet med kokegroper, som ble datert til førromersk jernalder.

I årene 2020-22 ble et stort antall lokaliteter undersøkt av Universitetsmuseet innenfor Hålogalandsveg-prosjektet. Det store flertallet av disse dateres til steinalder. Fra jernalder ble det undersøkt én lokalitet på Haubakken (id. 215473), og to lokaliteter i Gausvik 4. Lokaliteten på Haubakken viste seg å bestå av rydningsrøyser, et par kokegroper og groper med uvisst funksjon, hvorav flere av disse ble datert til førromersk jernalder. Lokaliteten Gausvik 4 oppviste ovnsanlegg, stolpehull og ulike anlegg som trolig gjenspeiler et produksjonsområde fra eldre jernalder. Lokaliteten Gausvik 5 var en liten lokalitet som var registrert

I 2023 ble en lokalitet på Rødskjær, noen kilometer øst for Kongsvik, undersøkt. Undersøkelsen avdekket et svært høyt antall strukturer og anlegg innenfor et relativt avgrenset område, omfattende kokegroper, stolpehull, vegg-grøfter, ildsteder og ovner. Plassering og utforming av anlegg viser at det dreier seg om rester av et ringformet tunanlegg, bestående av 15-16 stolpebygde rektangulære hus, som var plasserte rundt et ovalt tun. Anlegget ser ut til å ha vært i

bruk i romertid (250-400 f.Kr.), men det er også indikasjoner på seinere aktivitet i vikingtid.

Noen hundre meter vest for Rødskjær ligger Sandtorg, hvor det nylig har blitt påvist handelsvirksomhet tilbake til yngre jernalder. Sandtorg ser ut til å kunne være Nord-Norges eldste kjente handelssted (Krokmyrdal, 2020).

I 2024 ble det gjennomført en undersøkelse ved Kongsvikdalvegen, ca. 50-60 m nord for lokaliteten. Her ble det påvist en flere strukturer som daterer seg til eldre jernalder, og som trolig inngår i samme kulturkompleks. Disse resultatene omtales nærmere i nedenfor i denne rapporten.

PROBLEMSTILLINGER

I lys av det store antallet kjente kulturminner fra jernalder langs Tjeldsundet, er det påfallende få kjente kulturminner i selve Kongsvika. Dette kan gjenspeile at aktiviteten generelt var lav her i jernalderen, eller at det i hovedsak foregikk aktiviteter som i mindre grad avsatte synlige spor.

Den omsøkte lokaliteten antydnet at aktiviteten i denne delen av Kongsvika kanskje primært omfattet bosetning og tilknyttet produksjonsvirksomhet. Det er ikke kjente gravhauger eller løsfunn som kan peke mot utstrakt gravlegging. Det kan likevel ikke utelukkes at det befinner seg flatmarksgraver eller utpløyde gravhauger i området.

Den fylkeskommunale forundersøkelsen hadde dokumentert anlegg som knyttet opp mot produksjonsvirksomhet. I tillegg til de to antatte ovnsanleggene, kunne også kokegropene og ildstedene ha blitt anvendt i sammenheng med produksjon. Kokegroper kan imidlertid også representere samlinger av mennesker, og kokegropfelt er gjerne tolket som kultplasser knyttet til gården. For å belyse dette ville det være viktig å studere kokegropenes funksjon og kontekst.

Med dette som utgangspunkt hadde undersøkelsen som målsetting å **kartlegge, datere og funksjonsbestemme de ulike typer aktivitetsspor og konstruksjonsspor for å undersøke og forstå organiseringen av produksjonsvirksomhet og relasjon til gård og boplass**. Det skulle vektlegges å klargjøre hvilke typer anlegg som fantes på stedet, deres innbyrdes organisering og alder.

UNDERSØKELSESMETODE OG DOKUMENTASJON

FELTMETODE

Det var behov for å flytte store hauger med jord og planeringsmasser som var lagt opp etter kommunens forberedende arbeider. Sæteråsen Maskin AS var engasjert til maskinarbeidet, som også omfattet flateavdekking gjennom fjerning av gjenværende matjordslag. Framgangsmåte for dette ble formidlet til maskinfører slik at denne jobben kunne gjøres uten særlig oppsyn. Det ble brukt ca. ett dagsverk med maskin på denne operasjonen. Samtidig startet arbeidet med å rense flatene med krafse, og fjerne fiberduk og jord som TFFK hadde dekket til de 22 registrerte strukturene med.

Figur 7: Lokaltetens flateavdekkingen pågår. Foto mot NV.

Strukturer ble dokumentert i flate, og et utvalgt deretter snittet. De fleste stolpehull ble boksnittet med spade, mens øvrige typer strukturer ble formgravd.

Under utgravningen og etter tilbakeføring av masser ble det søkt med metalldetektor på lokaliteten. Dette ble gjennomført på frivillig basis av Tor-Ketil Krokmyrdal fra Nordnorsk metallsøkerforening. Krokmyrdal er arkeolog og har lang erfaring med metallsøking.

DOKUMENTASJON

Lokaliteten ble hovedsakelig dokumentert ved hjelp av digitale verktøy. Måleutstyret var en Trimble R8s GNSS C-POS med Trimble TSC3 målebok. All måledata ble daglig importert og håndtert i programvaren Intrasis. Det ble brukt 2 Apple iPad nettbrett med digital penn for å føre fotolister, prøve- og kontekstskjema. Tegningene ble utført ved å ta bilde på nettbrettet for så tegne på bildet i Adobe Fresco. Fotograferingen ble utført med systemkamera av typen Sony RX100 II med komprimert .JPG-format og ukomprimert ARW-format. Alle bildene er lagret i UMS prosjektarkiv.

Fotogrammetri ble brukt for plan- og profildokumentasjon. Kamera festet på fotostang ble betjent av mobiltelefon med Sony Image Edge som fjernutløser. Fotostang ble brukt for større flater, der flere strukturer kunne dokumenteres i én operasjon. For mer komplekse strukturer ble det anvendt håndholdt kamera for best mulig kvalitet på bildene. Erik Kjellman ved UM gjennomførte to dronetrygninger for fotogrammetri. Her ble det brukt Mavic Mini 2 drone og flygningen ble gjennomført iht. UiT sine prosedyrer for dronetrygning og sikkerhet.

PRØVEUTTAK

I henhold til prosjektplanens målsetninger ble det tatt dateringsprøver og jordprøver av et utvalg strukturer. Prøver ble primært samlet inn fra profiler og snitt.

Det var budsjettert for radiokarbondatering for 10 trekullprøver inkludert treartsbestemmelse. Alle kullprøvene ble lufttørket i noen dager og vurdert angående mengde forkullet materiale og deretter enten flottert eller plukket for hånd. For det flotterte materialet ble den lette fraksjonen sortert igjennom en 0,5 mm maskenetting, satt til tørk og deretter manuelt plukket. Prøvene som ble sendt til datering kom tilbake med en overvekt på bjørk. Bare to av prøvene hadde annet treverk: rogn fra ildsted A4663 og furu fra prøven som ble tatt over hellene i Ovnsanlegg 1.

Det ble budsjettert for 10 makrofossilprøver, men materialet ble ikke sendt til naturvitenskapelige analyse. For større makrofossilprøver av stolpehull og ovnsanlegget ble prøvene opptint og boksene åpnet for å lufttørkes ved romtemperatur. Tørkingen ble gjort for å maksimere utbytte av materialet med tanke på størrelsen av prøvene. Totalt ble det flottert 42,2 liter med prøvemateriale fordelt på 15 prøver. Det ble anvendt nettingstørrelse på 1 mm og en maskestørrelse på 5 mm og 500 µm. 5 mm maskenettingen ble primært brukt for å redusere mengden rotfilt i materialet. Det ble valgt å flottere ut prøver fra begge langhusene og Ovnsanlegg 1. Anbefalingen for prøvestørrelse fra kontekster er fra 5 – 20 liter pr. struktur. I Kongsvik har vi derimot kun bunnene av strukturene og derfor er noen prøver mindre enn 2 liter. Median prøvestørrelse var på 2,4 liter og gjennomsnittet på 2,8 liter. Ts16092.39 var spesielt stor og trekker gjennomsnittet opp. Der hvor det var ønskelig å datere materiale fra makroprøvene ble det plukket ut trekull og opprettet nytt prøvenummer.

Arbeidet ble utført av Luneborg på tørr- og våtlabben til kulturhistorisk laboratorium på en flotteringsmaskin basert på ankarasystemet.

KILDEKRITISKE FORHOLD

Under utgravningen var det nesten utelukkende solfylt og pent vær med relativt høye temperaturer. Dette førte til at undergrunnen raskt tørket ut, som i kombinasjon med sterk sol gjorde at det tidvis var vanskelig å identifisere fyllskifter på flaten. De samme forholdene kompliserte også fotografering, fotogrammetri og dokumenteringen på nettbrett.

Lokaliteten lå i dyrket mark og samtlige steder kunne det observeres tydelige plogspor i undergrunnen. Disse holdt hovedsakelig en N-S orientering foruten i umiddelbar nærhet til tre store steinblokker i den nordøstlige delen hvor sporene skiftet til en Ø-V orientering. Pløyingen har medført at enkelte av strukturene var kraftig forstyrret, noe som ofte ga seg til kjenne som et grålig til beige fyll i enkelte strukturer. Som antatt i prosjektplanen, var det bare bunnen av strukturene som kunne gjenfinnes og øvre del må anses som å ha blitt bortpløyd eller disartikulert.

Ved UMs plateavdekking siktet vi oss inn på samme nivå som forundersøkelsen. Dette skulle vise seg å være noe uheldig, ettersom flere strukturer, slik som stolpehullene i langhusene, først framkom noen centimeter under dette nivået. Da disse ble avdekket, var det dessverre ikke tid og ressurser til å fjerne gjenværende hauger med jordmasser i det tilgrensende området. Følgen var at det ikke lyktes oss å avdekke hele området som trolig omfatter spor etter bygningene.

Det kunne også dokumenteres flere moderne inngrep. Et firkantet fundament (TM 3659) var anlagt med en dimensjon på ca. 1,30 x 1,30 m hvor et vigselskors hadde blitt reist. En ca. 25 m lang

og ca. 1,30 bred L-formet kabelgrøft (TM724) var blitt anlagt i N-S retning og endte i en rektangulær åpen grøft. Tre stykker moderne grøfter på mellom 3 og 4 meter og ca. 1,5 meter bredde (TM 3639, TM 766, TM 3381) var også gravd og gjenfylt. Informant fortalte at disse grøftene var gravd for å undersøke undergrunnen under utredningen av beliggenheten til det nye kapellet.

OBSERVASJONER OG RESULTATER

STRATIGRAFISKE FORHOLD

Matjordsiktet hadde en varierende tykkelse på ca. 15-30 cm. Inntil nylig hadde jordet vært brukt som slåttemark. Informant fortalte at jordet var blitt aktivt brukt over lengre tid, hvor det har vært pløyd og påført kunstgjødsel.

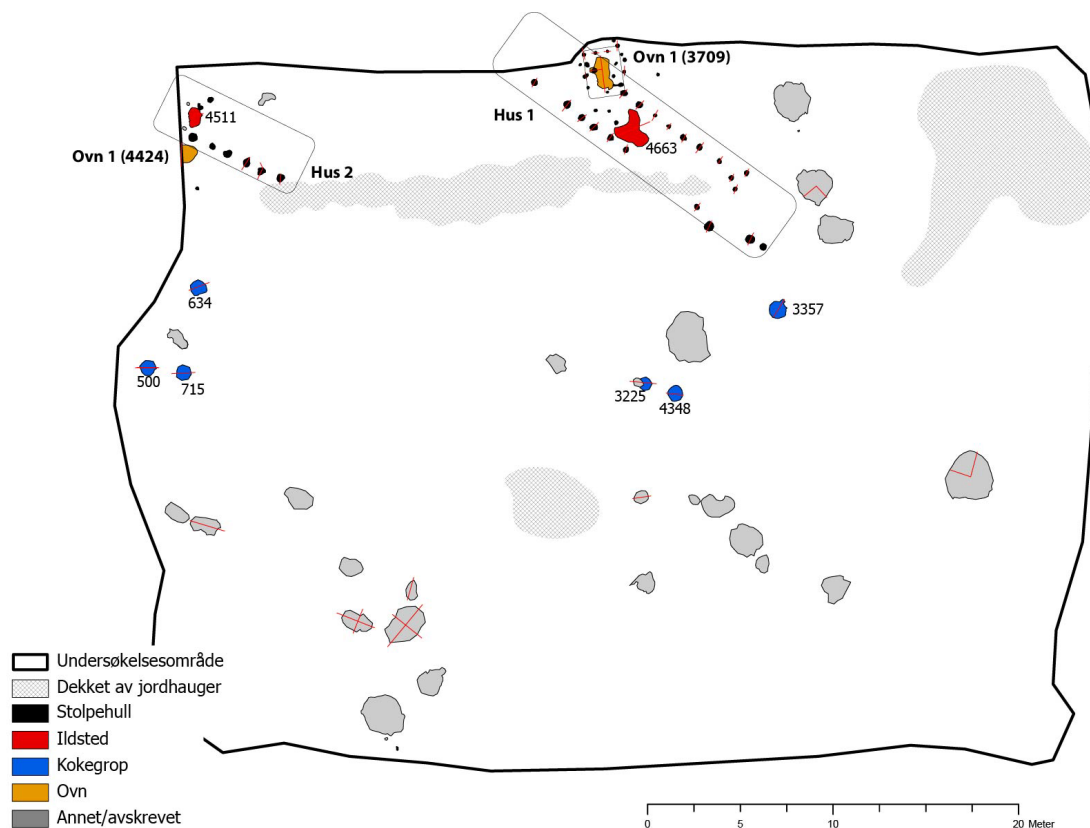
Lokaliteten befinner seg på en elvesletteterrasse og består av morene- og glasifluviale breelvavsetning (løsmassekart NGU). Løsmassene under matjordslaget bestod av grus med avrundet karakter og med lite innslag av stein over 10-15 cm i størrelse. Massene hadde gjennomgående rødbrun farge, som gikk over til et lysere sjattering av gul og som ga et beigeaktig preg ved uttørking. Spesielt kom lagsorteringen av avsetningsmassene fram i skjæret til den nylig utgravde parkeringsplassen i den nordvestlige delen feltet.

Anslaget på kornfraksjonen er på 5% stein, 45% grus og 50% sand (Møller m.fl. 1987). I nordvest oppover dalen ligger flere randmorener avsatt under eldre Dryas / Astafjordstadiet (11 800 – 12 000 år BP) - også en slik randmorene ligger øst for lokaliteten (Møller m.fl. 1987:133).

Det øvre sjiktet, som allerede var flateavdekket under forundersøkelsen, bar preg av å ha stått åpent. Smeltevann og vind hadde ført til noe utvasking av mindre kornstørrelser og sto derfor i kontrast til de områdene som ble åpnet ved UMs undersøkelser. Under utgravningen var det merkbart at overflaten raskt ble uttørket, og området fremsto som meget selvdrenerende.

Vi observerte forskjell på undergrunnen mellom den nordligste delen og sørligste delen av lokaliteten, samt den hellende delen i øst. I sør hadde løsmassene grovere karakter, det var også ispedd større steiner.

STRUKTURER

Figur 8: Den undersøkte lokaliteten med registrerte strukturer. ARN

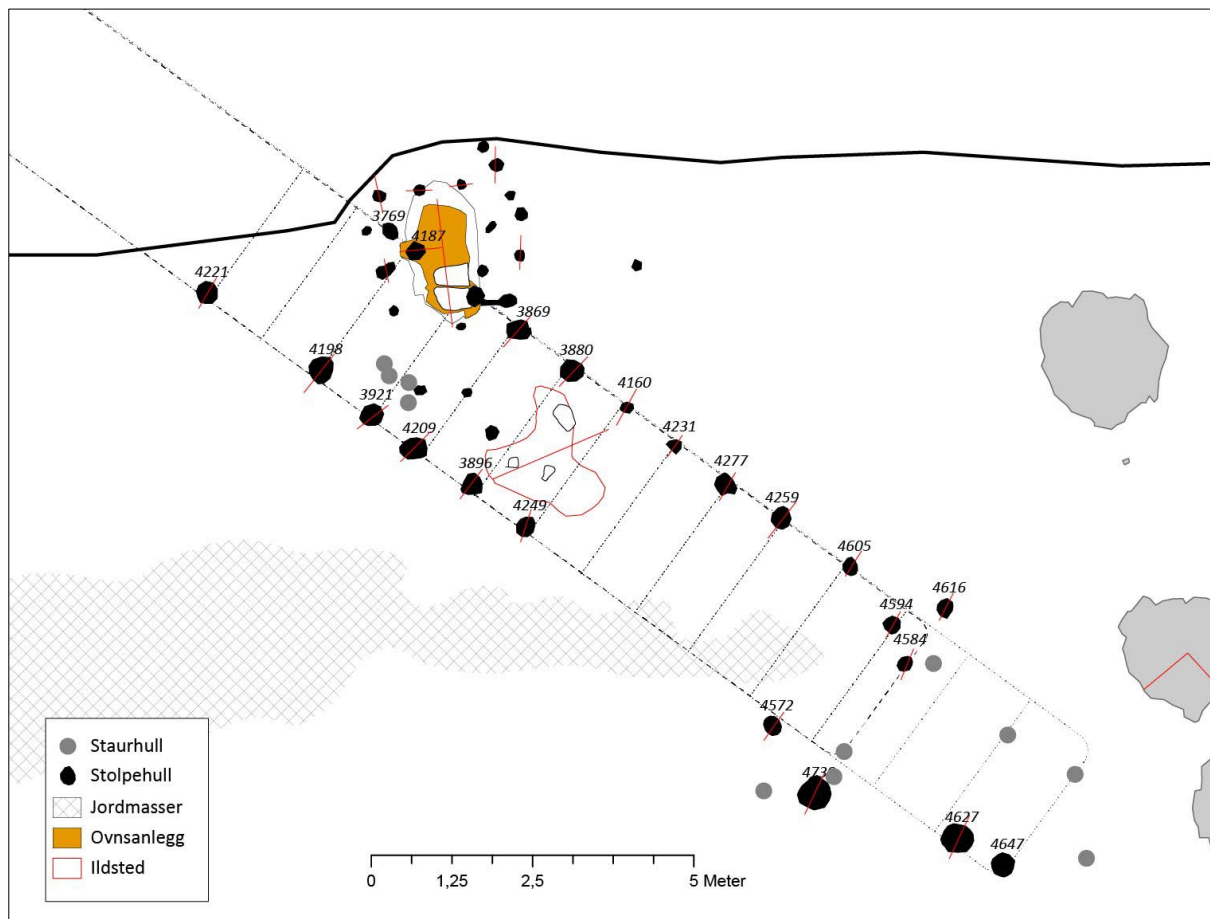
Bygning 1

Etter innledende rensing ble det påvist flere stolpehull i den nordligste delen av lokaliteten (Figur 8). Ettersom flere av disse så ut til å ligge på rekke, ble det gjennomført en kraftigere opprensing av flatene rundt. Resultatet ble avdekning av en serie med stolpehull som viste seg å utgjøre et sporene etter en lang stolpebygd bygning (Figur 9). Dessverre ble de sørligste stolpehullene oppdaget seint i feltarbeidet. På dette tidspunktet var det ikke tid og kapasitet til å fjerne den gjenværende haugen med masser fra avtorvning og sjakting, som viste seg å dekke deler av den sørvestlige stolperekken. Eventuelle stolpehull som ligger i dette området, er derfor ikke avdekket og dokumenterte.

Det ble dokumentert 20 sikre stolpehull: åtte i en rekke mot sør og 12 mot nord, samt et mulig ildsted (A4663) midt mellom stolperekkene. I tillegg kan stolpehullene A4627 og A4647 lengst i sørøst også ha inngått i den sørlige stolperekken. Like nord for den nordlige stolperekken ligger et ovnsanlegg (A3709). To av stolpehullene i den nordlige rekken snitter ovnsanlegget, som av den grunn antas å være noe eldre enn bygningen.

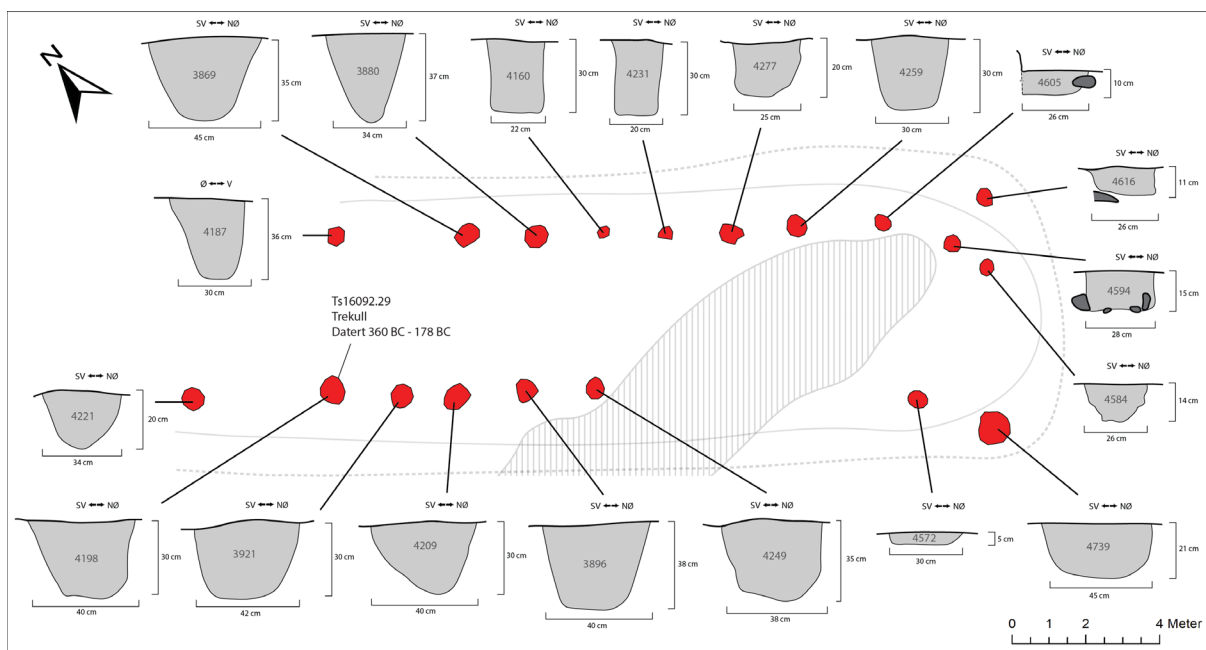
Stolpehullene utgjør fem sikre grindpar. Ytterligere seks til åtte grindpar er representerte gjennom et enkelt bevart stolpehull. Fagdybden (avstand mellom stolpehullene i hver rekke) er ca. 1 meter, mens grindbredden (avstand mellom stolpehull i par) er gjennomsnittlig 2,4 meter. Målene er tatt fra senter av stolpehullene. Mot sørøst er det to asymmetrisk plasserte stolpehull (AS4739, AS4616), som kan representere vegg- eller gavlstolper. Det ble ikke observert andre og sikre ytre veggstolper, vegg-grøft eller øvrige spor etter ytre vegger.

Stolpehullenes diameter varierer mellom 45 og 22 cm (Figur 10). 12 av stolpehullene har en dybde på 38-30 cm, seks er mellom 20 og 10 cm dype, og ett er bare 5 cm dypt. De er mindre og grunnere mot sørøst, noe som kan skyldes variasjon i graden av pløying i forhold til lokaltopografi. De fleste stolpehullene har rett eller jevnt avrundet bunn, og det er ikke påvist skoning i noen av dem. Fyllmassen var homogen, og bestod av grus og sand. Trekull som ble samlet fra makrofossilprøve (PM8002) fra stolpehull AS4198 ble datert til 360 - 178 fvt. (TRa-17609, 2200±15 BP, bjørk).

Figur 9: Bygning 1 med tolkning av grindkonstruksjon, med mulig forlengelse med modul mot sørøst. ARN

Struktur A4663 framstod som et uregelmessig fyllskifte av kompakt rødgrå leirholdig sand og grus med trekullfragmenter, som lå sentralt i midtskipet (Figur 11). Det var omtrent 2 meter langt og 1,8 meter bredt. Det inneholdt tre større flate steiner, som tilsynelatende lå samlet i den sørlige delen av anlegget. Rundt 0,6 meter nord for disse lå en større avrundet stein Steinene kan representere en rest av forstyrret kantstein for et ildsted. Snitting viste at fyllskiftet var dårlig bevart og bare et par centimeter tykt, uten noe tydelig kull-lag. Strukturen er tolket som et ildsted, men det kan imidlertid ikke utelukkes at fyllskiftet representerer rest av et kraftig utpløyd gulvlag. En trekullprøve daterer fyllskiftet til 361-197 fvt. (TRa-17607, 2205±15 BP, rogn), som er samsvarende med dateringen fra stolpehull AS4198.

Figur 10: Snittede stolpehull i Bygning 1. AL

Figur 11 Struktur A4663, mulig ildsted i Bygning 1. Foto mot NV

I sørøstlig forlengelse av den sørlige stolperekken ble det dokumentert to stolpehull, A4627 og A4647, som også kan ha inngått i bygningen. I dette området ble det også observert flere staurhull. Enkelte av staurhullene kan i realiteten representere sterkt utpløyde stolpehull, eller stolpehull som ikke tilstrekkelig kunne renses fram. To av disse har en plassering som tilsier at de kan ha inngått i grindpar med de to nevnte stolpehullene. Hvis dette er tilfelle, vil de fire sørøstligste stolpehullene være plasserte i noe avstand til de øvrige stolpehullene, og med en mer rektangulær posisjon. Gruppen kan representere en slags firestolpers konstruksjon, eller en modul, på enden av bygningen. For husbygningene på Dilling i Østfold er lange bygninger moduler i deler av den takbærende stolpesettingen klassifisert som Type 2 (Ødegaard & Winther, 2024, s. 74-75). Hustypen består av treskipete hus med bolig og fjøs, som i tillegg kan ha økonomidel. De kjennetegnes ved å ha 8-11 grindpar, lengde på 25-35 meter og bredde 6-7,5 m, med rette og jevne midtskip. Modulene kan være plasserte på forskjellige steder i bygningene, også mot endene. Alle husene har bevarte spor etter ildsteder, men antall og plassering i bygningene varierer. Hovedvekten av Type 2-bygningene er daterte til yngre førromersk jernalder-eldre romertid.

Inkludert den mulige modulen mot sørøst, er den dokumenterte bygningen ca. 16 meter lang. Mot

nordvest strekker langhuset seg utenfor planområdet, den totale lengden er derfor usikker. Senter av mulig ildsted A4663 ligger ca. 9,7 meter bygningens sørøstlig ende (inkludert mulig modul). Hvis det mulige ildstedet lå i en boligdel som lå midt i huset, vil det gi bygningen en total lengde på rundt 20 meter, hvorav omtrent 3 meter ligger nord for det undersøkte området. Tolkningen av det ildstedet er imidlertid vedheftet usikkerhet, og et eventuelt ildsted behøver ikke nødvendigvis å ha ligget sentralt i bygningen. Anslaget på husets totale lengde må derfor regnes som svært usikkert.

Ovnsanlegg 1 (A3709)

Anlegget lå i nordlig del av utgravningsområdet, nord for og delvis overlappende med Bygning 1. Det framstod tydelig med en symmetrisk avrundet rektangulær form, orientert i omtrent nord-sør-retning, med ytre mål 184 cm lengde og 70 cm bredde. Anlegget er tolket som en to-kammer kuppelovn (Figur 12).

Figur 12 Til venstre: Foto av ovnsanlegget slik det framstod etter opprensing. Tatt mot SV, 16.08.21. Til høyre: ortofoto av ovnsanlegget, etter at nordøstlig seksjon er gravd i en dybde på ca. 2 cm.

Anlegget ble undersøkt ved at lag 1 (se nedenfor) ble flategravd, og deretter snittet (Figur 13, Figur 14). Snittlinjen ble lagt i anleggets N-S lengderetning (profil 4151), og den østlige delen av anlegget ble formgravd. Deretter ble det anlagt en snittlinje i den nordlige delen av anlegget, fra profil 4151 og mot øst (profil 4299), en smal sjakt nord for snittlinjen ble boksgravd.

Omtrentlig midt på anleggets vestlige langsida framkom et ca. 30 x 30 cm stort sirkulært fyllskifte (AS4187) (Figur 13). Ut fra form og beliggenhet er det nærliggende å anta at dette er et stolpehull tilhørende Hus 1. Like inntil anleggets sørøstlige side framkom et halvsirkel-formet fyllskifte som

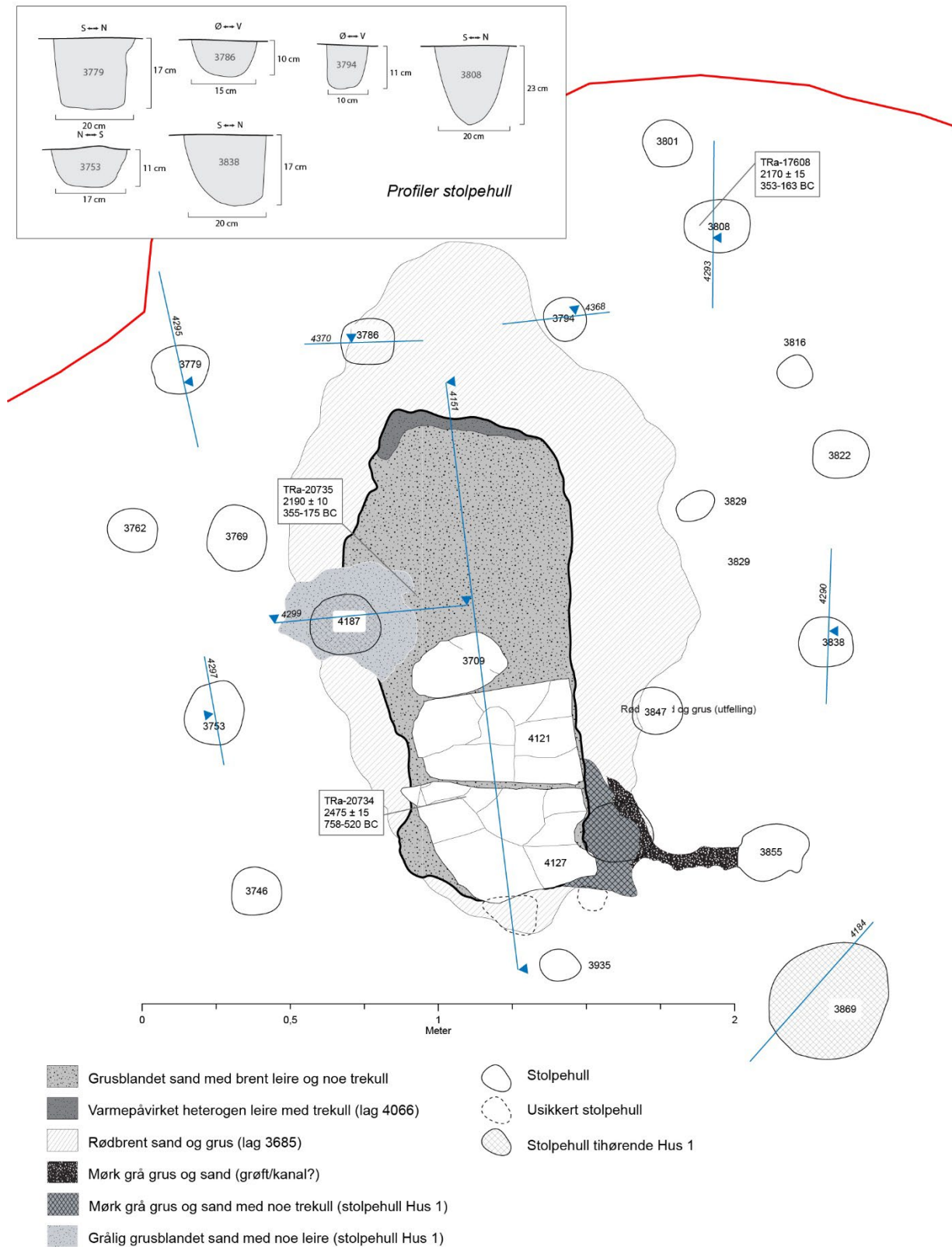
var ca. 25 cm bredt i N-S-retning. Også dette er tolket som stolpehull tilhørende Bygning 1.

Nordlig del av anlegget, som målte ca. 95 x 75 cm, inneholdt hardbrente fragmenter av rødlig leire. Dette var omgitt av en 1-2 cm tykk linse av finkornet, kompakt og lys leire, som er tolket som rester etter ovns sidevegger. Rundt den nordlige delen var det sterkt rødbrunt/varmepåvirket sand i et 20-30 cm bredt belte (A3685).

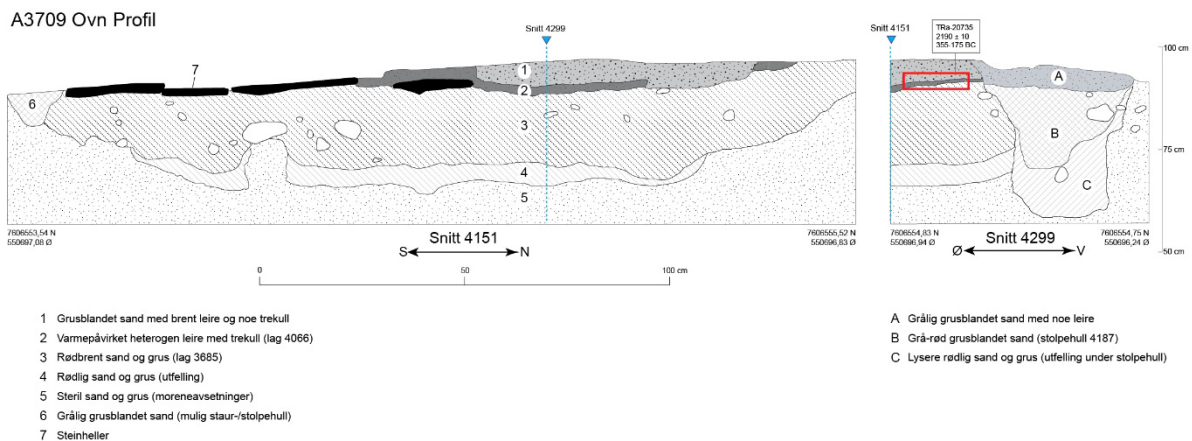
Det ble dokumentert to lag. «Lag 1» var et 4-5 cm tykt grå-beige lag som bestod av grusblandet siltholdig sand med brent leire og noe trekull. Dette er tolket som rester etter kuppelen. Lag 1 dekket «Lag 2» (AL4066), som var et 4 cm tykt kompakt, heterogent og varmepåvirket grålig leirelag. Laget strakk seg fra nordlig kant av hellene og mot midten av den nordlige delen, hvor det ble tynnere og mer diffust. Like nord for hellene kom det fram en mindre helle i laget. Lag 2 er tolket som rest etter bunnen til ovnskammeret. En trekullprøve fra Lag 2 (Ts16092.41) ble datert til 356-175 fvt. (TRa-20735, 2190±12BP).

Sørlig del av anlegget målte ca. 72 x 60 cm. Det varmepåvirkete området rundt var langt smalere og mer diffust enn for den nordlige delen. Denne delen av ovnen bestod av to flate og 2-2,5 cm tykke heller, som lå parallelt og på samme nivå. Hellene lå direkte på rødbrunt sandig undergrunn, og det ble ikke observert leire under eller rundt hellene. Den nordligste hellen (A4121) var tilnærmet rektangulær, målte 54 x 30 cm, og var lagt på tvers av anlegget. Den hadde en rett kant mot nord og øst. Den sørligste hellen (A4127) lå kant i kant, og målte ca. 54 x 40 cm. Også denne lå på tvers av anlegget, og hadde kant mot nord og øst. Vestlig kant skrådde mot hellens sørlige avrundete del. Hellen lå svakt tiltet, med laveste part mot øst. I østlig kant av hellen var det et ca. 15 cm bredt og inntil 5 cm dypt konkavt parti. Dette grenset mot et fyllskifte som lå like øst for ovnen. Dette fyllskiftet tolkes som stolpehull tilhørende Bygning 1. Graving for denne stolpen, og seinere funksjon som takbærende stolpe, kan ha ført til at hellen ble noe skadet og trykket ned. En prøve som var samlet fra trekull som lå direkte på den sørlige hellen (Ts16092.16) ble datert til 756-521 fvt. (TRa-20734, 2475±13 BP, furu).

Rundt ovnsanlegget ble det dokumentert opptil 18-20 sirkulære fyllskifter, som har karakter av å være mindre stolpehull (Figur 13). Flere av stolpehullene var imidlertid vanskelig synlige i undergrunnen, særlig ettersom undergrunnen raskt tørket ut. Det er derfor vedheftet noe usikkerhet rundt antallet og tolkning. Seks av strukturene ble snittet og dokumentert som sikre stolpehull. En prøve av trekull fra bjørk fra ett av stolpehullene (AS3808) ble datert til 353 - 163 fvt. (Ts16092.30, 2170±15 BP).

Figur 13: Plantegning av ovnsanlegg 1, med profiltegninger av omliggende snittede stolpehull. ARN

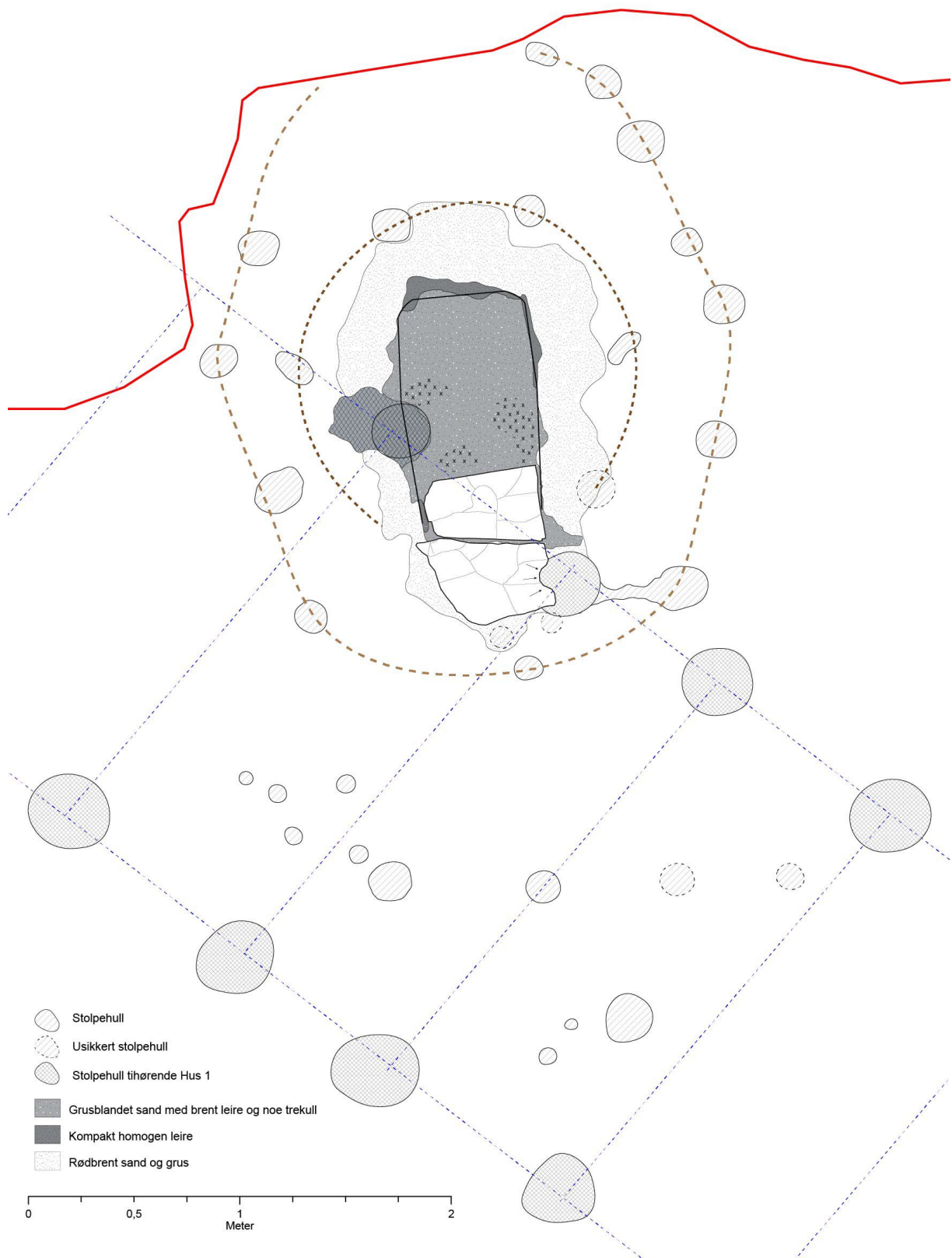
Figur 14: Profiltegninger fra ovnsanlegg 1. ARN

Ut fra plassering, størrelse og avstand fra ovnsanlegget kan det være hensiktsmessig å skille mellom *indre* og *ytre* stolper (Figur 15).

De ytre stolpene er representert gjennom 11-12 stolpehull, som ser ut til å være plasserte i en buet form rundt ovnsanleggets vestlige, nordlige og sørlige side, i en avstand på 70-80 cm fra anleggets ytterkant. På vestsiden ble det dokumentert 4-5 ytre stolpehull, mens det mot øst og nordøst ble dokumentert 5-6. I området mellom anlegget og feltavgrensningen like mot nord var det vanskelig å avgjøre eventuell tilstedeværelse av arkeologiske anlegg, og det ble ikke påvist strukturer her. Fire av de ytre stolpehullene ble snittet (AS3808, AS3838, AS3779 og AS3753) (Figur 13). Diameter var mellom 20 og 17 cm, og dybde mellom 17 og 11 cm. Ingen av stolpehullene hadde skoning. Plassering og størrelse antyder likevel at det kan dreie seg om takbærende veggstolper, som inngikk i en langoval bygning over ovnsanlegget.

De indre stolpene er representerte av 5-7 stolpehull, hvorav tre ansees som usikre. De tydeligste fire stolpehullene omkranser den nordlige halvdel av ovnsanlegget, hvor de er jevnt plasserte omtrent 20-30 cm fra anleggets ytterkant. Ytterligere 2-3 stolpehull kan antydes sør og sørøst for anlegget. Dette området framstår imidlertid som vanskeligere å tolke, blant annet på grunn av den seinere nedgravingen til stolpe for Bygning 1 i sørøstlige kant av det hellelagte partiet. Stolpehullene AS3786 og AS3794, som ligger rett nord for ovnsanlegget, ble snittet (Figur 13). Diameter er 10 og 15 cm, og dybden 10 og 11 cm. De framstår dermed som mindre i størrelse enn de ytre stolpene. Plassering av stolper relativt tett inntil ovnen kan muligens ha sammenheng med en konstruksjon ment for å støtte opp den leirbygde ovnskuppelen.

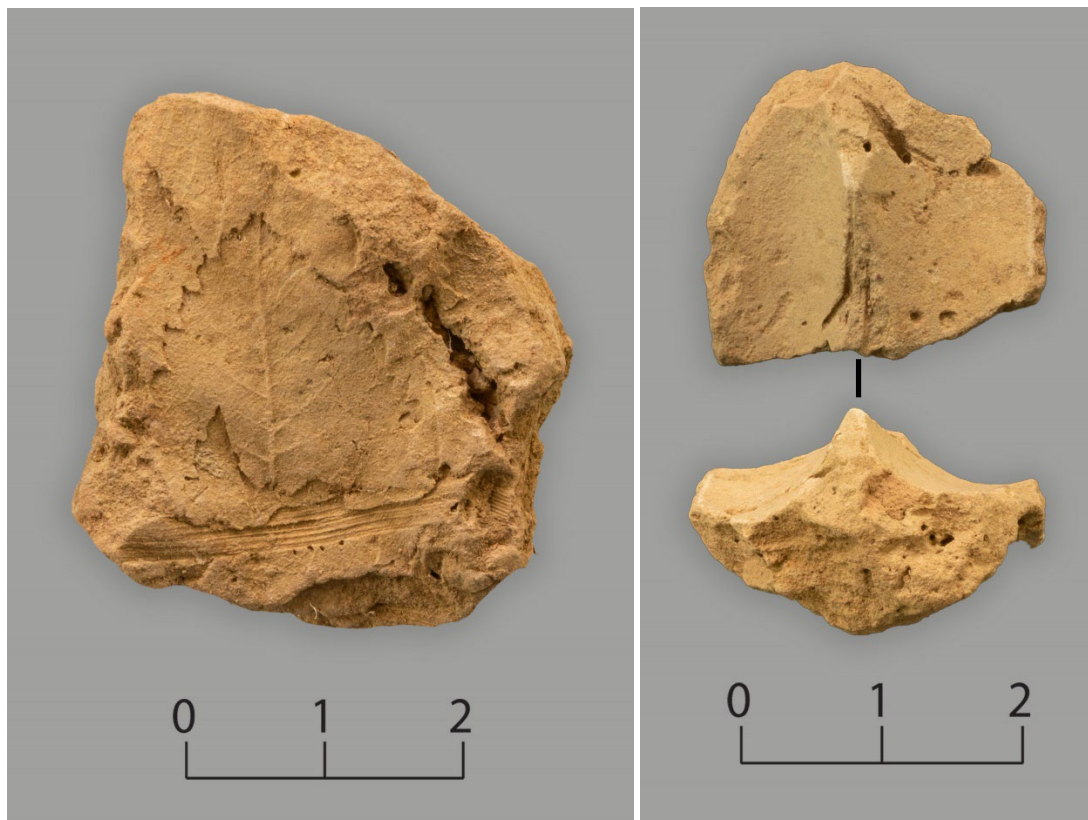
Utbredelsen av leirfragmenter, den tydelig markerte leirkanten rundt nordlig del av anlegget, og størrelsen og form på leirelaget tolket som ovnsbunn (Lag 2) antyder at kuppelen i plan var rektangulær eller langoval, ca. 1 meter lang og 70 cm bred. Høyde og form over bakken er vanskeligere å avgjøre. Utover en smal linse med leire langs den vestlige kanten av den nordligste hellen, ble det ikke påvist spor av leirklining eller leirfragmenter i den sørlige delen av ovnsanlegget. Kuppelen ser dermed ikke ut til å ha omfattet hoveddelen av det hellelagte området.

Figur 16: Tolkning av de indre og ytre stolpenes relasjon (brune stiplede linjer), og ovnskuppelens utstrekning (svart heltrukket strek). Tynn stiplet blå strek viser relasjon mellom hull etter takbærende stolper i Bygning 1. ARN

Det ble samlet inn til sammen ca. 550 gram leirklin fra ovnsanlegget, der hovedvekten befant seg i Lag 1 (Ts16092.51,52,57,58). Det øvrige ble samlet ved flottering av tre jordprøver, henholdsvis relatert til Lag 1 (prøve id PM4079, Ts16092.53), Lag 2 (prøve id PM4176, Ts16092.54), og stolpehull AS4187 som kutter ovnen på vestsiden (prøve id PM8010). I sistnevnte prøve ble det funnet et leirklin med mulig avtrykk av to fingre (Ts16092.32).

Bare en mindre andel av leirklinet har blitt grundig gjennomgått ved etterarbeidet, men det er flere fragmenter som oppviser en eller flere «glatte» sider, hvor man til varierende grad kan se avtrykk av ulike typer bladverk og planter. Mange avtrykk er av strå og halm, som har vært del av magringen. Det er også avtrykk av løvverk, kvister/pinner og annen vegetasjon som trolig har vært en del av flettverket.

Figur 17: Leirklin fra Ovnsanlegg 1. Til venstre: fragment med overlappende avtrykk av sagtannet løvblad som minner om bjørk, karvev (øverst til venstre) og trolig halm (nederst). Ts 16092.57. Til høyre: fragment med mulig avtrykk av fingre Ts16092.32.

Utover leirklin oppviste ovnsanlegget et svært begrenset funnmateriale, som ikke gir mer sikre holdepunkter for hvilken funksjon ovnen kan ha hatt.

Prøve Ts16092.48 tatt ovenfor helleren i sør på ovnsanlegget ble flottert med hensikt å få ut mest mulig daterbart materiale. Det var åpenbart ved visuell sjekk av prøvene at det var ekstremt mye forkullet materiale av små karakter, antatt å være frø. Prøvematerialet er ikke analysert, men magasinert i Universitetsmuseets samlinger. Det ble samlet inn syv små fragmenter av brente bein samlet vekt 0,7 g (Ts1609.62). Materialet ble ansett som for lite og for dårlig forfatning for osteologisk analyse. Til sist framkom noen små fragmenter tilsynelatende av asbestkeramikk i stolpehull A3779, som ligger vest for ovnsanlegget.

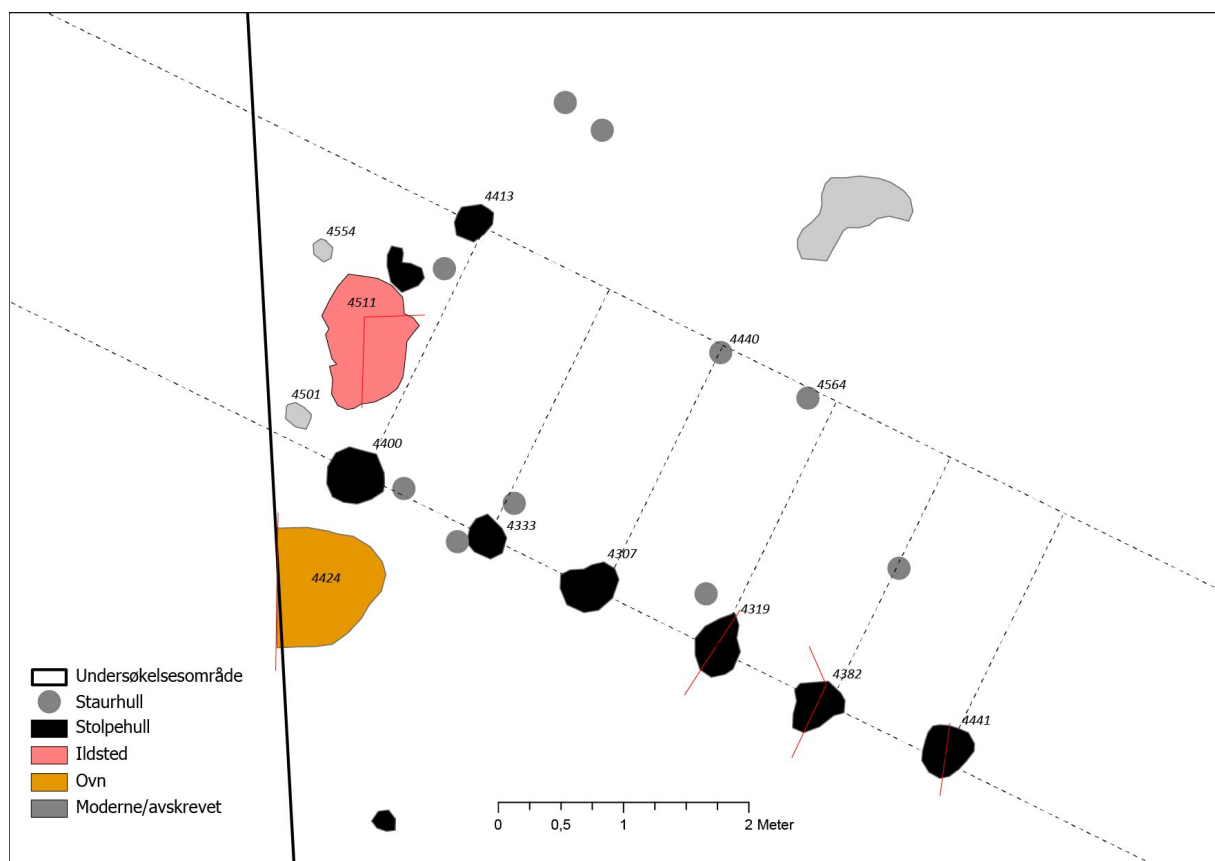
Bygning 2

Mot nordvestlig kant av undersøkelsesområdet kom det fram seks stolpehull i en 5,6 meter lang rekke, orientert mot vest-nordvest. Stolpehullene hadde uregelmessig oval-rundoval utforming, med diameter mellom 45 og 33 cm, og lå med jevn avstand på omtrent 1 meter (målt fra senter av stolpehullene).

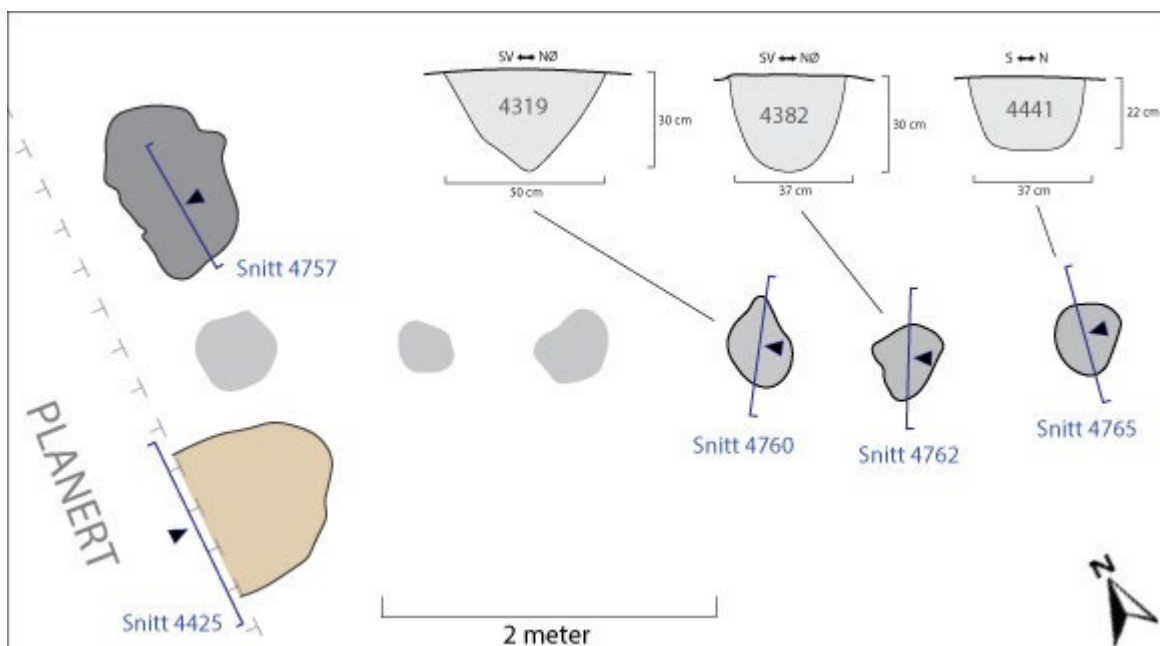
Nord for stolperekken og helt vest i undersøkelsesområdet ble det dokumentert et ildsted (A4511). Et mulig stolpehull nord for denne (AS4413) kan representere en parallell stolperekke i Bygning 2 (Figur 18). AS4413 vil i så fall inngått i grindpar med AS4400, med en grindbredde på 2,3 meter. Det ble også observert noen staurhull på nordlig side, hvor to av de (A4440 og A4564) ligger tilnærmet på linje med stolpehull AS4413, samt tilnærmet parallelt med to stolpehull i den sørlige rekken. Det er mulig at disse staurhullene ikke ble rensset godt nok frem og i realiteten representerer stolpehull.

Mot nordvest avgrenses stolperekken av området som var gravd bort før undersøkelsen, og mot sørøst av haugen med deponerte masser fra avtorving og sjakting. Stolperekken har trolig omfattet flere stolpehull i begge retninger, og husets opprinnelige lengde er derfor ukjent.

De tre østligste stolpehullene (AS4319, AS4382 og AS4441) ble snittet og dokumentert i profil (Figur 19). Fyllmassen besto av grus og silt. AS4319 hadde spiss i bunn og skrå sider, mens de to andre hadde jevnt avrundet bunn og rettere sider.

Figur 18: Bygning 2 med tolkning av grindkonstruksjon. Husets avgrensning mot nordvest og sørøst er usikker. ARN

Figur 19: Snittede stolpehull i Bygning 2. AL

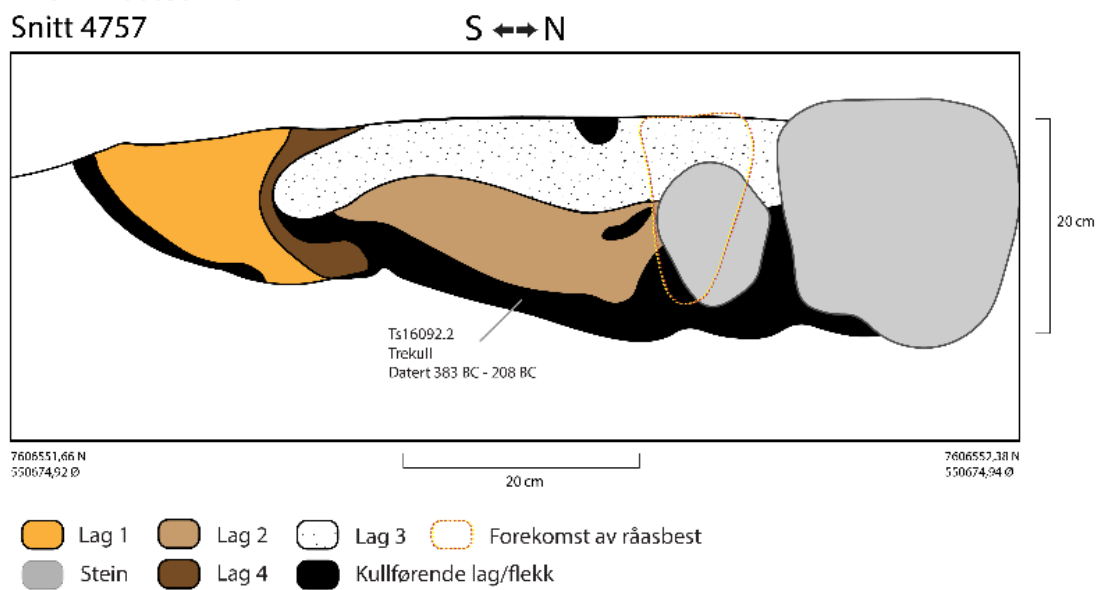
Struktur A4511 lå sentralt mellom de to vestligste stolpeparene. Den framstod som et 98 cm langt og 65 cm bredt i uregelmessig ovalt fyllskifte med kullspettet brun-grå humusholdig grus og sand, enkelte mindre steiner, og en større oval stein på ca. 15 x 30 cm (Figur 20). Mot nordvest var det en 1-2 cm bred kullrand. Strukturen er tolket som et ildsted. Etter opprensning framkom også en utstikker i nord som ble målt inn som et mulig stolpehull (AS4242).

I profil ble det dokumentert fem lag i strukturen, alle spettet med trekull (Figur 21). Umiddelbart under overflaten ble det gjort funn av råsbest (Ts16092.22). Lag 1 framsto som et mer grålig lag bestående av sand, samt med noe mer småstein enn øvrig. Laget buet seg langs ytterkanten og kullranden i sør. Den hadde en mørkere rand i nord inntegnet som lag 4. Lag 2 skilte seg ifra det øverste lag 3 igjennom å være noe mindre kompakt og bestående av mer finkornet grå sand til nærmest leire. I bunnen av strukturen var et kullførende lag som blir kuttet i sør av lag 1 og 4. Laget ble datert til 383-208 fvt. (TRa-17605, 2240±15 BP, bjørk). Det daterer bygningen til førromersk jernalder, med overlappende eller noe eldre datering enn Bygning 1.

Figur 20: Ildsted A4511 etter opprensing, råasbest framfor og til venstre for den store steinen. AS4542 nede til høyre i bildet.

A4511 Ildsted Profil Snitt 4757

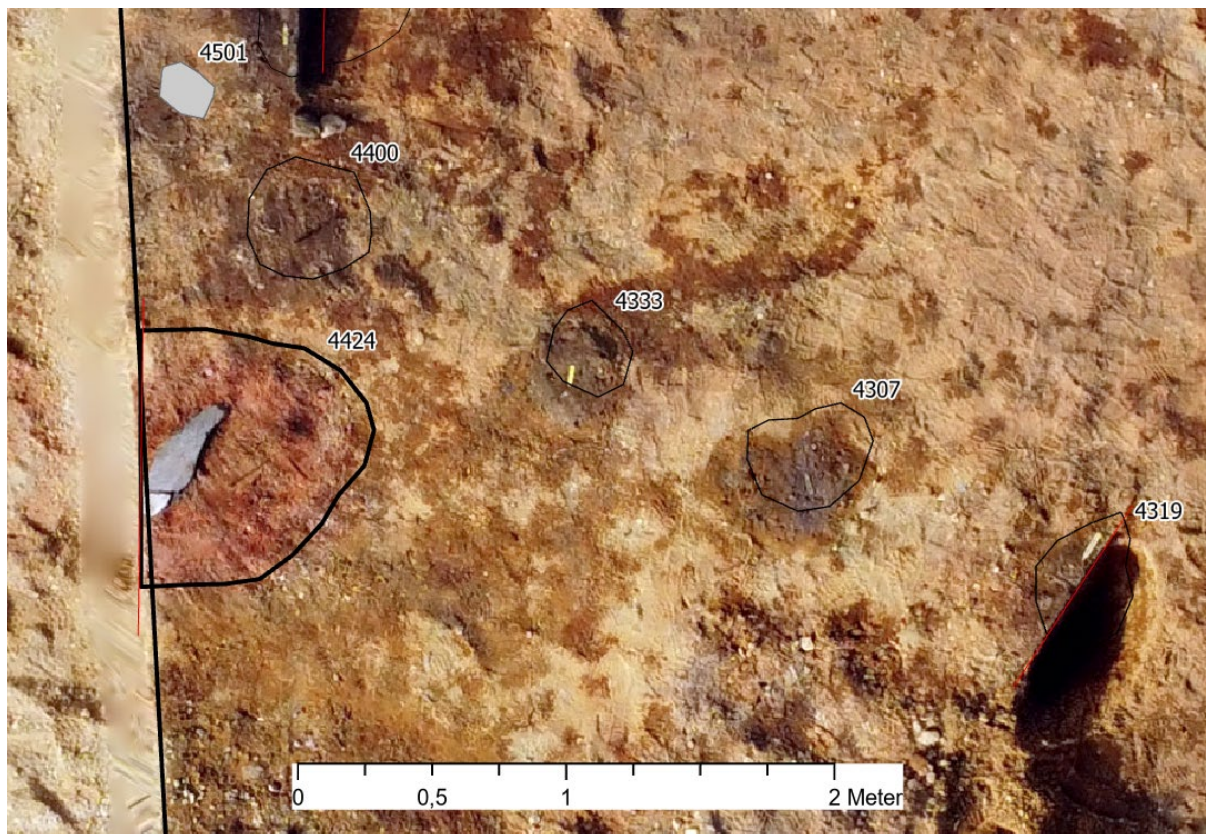

Figur 21: Profiltegning av Ildsted A1511. AL

Ovnsanlegg 2 (A4424)

Anlegget lå like sør for stolperekken i Bygning 2, og på kanten mot området som var gravd bort før undersøkelsen. Strukturen var derfor i prinsippet allerede ferdig «snittet» igjennom anleggsarbeidet (Figur 22).

Ovnsanlegg 2 framstod i plan som et tydelig litt forhøyet 95 cm bredt og 85 cm langt lagskille, avrundet som en halvsirkel med sterkt rødbrunt sand. I profil var den rødbrunte sanden mellom 25 og 30 cm dyp, noe som samsvarer med den nordlige delen av Ovnsanlegg 1.

Figur 22: Ovnsanlegg 2 (A4424) med sørlige stolperekke i Bygning 2

Figur 23: Snitt av Ovnsanlegg 2. Foto mot øst

I midten av den gjenværende del av strukturen lå det en svakt konkav ca. 5 cm tjukk helle med en lengde på 48 cm, og en bredde mellom 5 til 14 cm. Hellen var orientert med langsiden mot NV-SV, og det var en fersk bruddflate i NV-delen. Hellen var jordfast, men var nå noe løst plassert nedi flaten. Den virker derimot til å ha ligget der lenge da en del forvitringmateriale av samme steinstype omkranset hellen. Det er stor sannsynlighet at hellen har tilhørt ovnsanlegget, og er ellers relativt lik de hellene i Ovnsanlegg 1.

To små stolpehull (A4565, A4501) ca. 1,3 m sørøst og 70 cm nord for strukturen var av samme størrelse som stolpehullene i relasjon til Ovnsanlegg 1. Stolpehullene ble ikke undersøkt annet enn registrert i plan som fyllskifter. Enkelte små fyllskifter av grå sand kunne sees i ytterkanten og enkeltvis i midten av strukturene. Dette kan være rester av en grålig leire, slik som vi observerte i Ovnsanlegg 1, men det er en tolkning som medfører usikkerhet. Også rett øst for hellen var deler av flaten i en noe lysere rødlig farge. Vi kan ikke med sikkerhet relatere disse stolpehullene til anlegget, men det er en mulig tolkning.

Det ble ikke dokumentert leirklin eller andre spor etter kuppel slik som for Ovnsanlegg 1. Tar man utgangspunkt i at ovnen ville ha hatt en oval og avlang form likt Ovnsanlegg 1, er det mulig at ovnen har vært orientert med langsiden i en tilnærmet VSV-retning.

Kokegroper/ildsteder

Det ble dokumentert flere kokegroper, der tilstanden var ganske varierende. Flere av strukturene inneholdt lite stein, og kan i realiteten være utpløyde ildsteder. Alle strukturene lå på nordre halvdel av undersøkelsesområdet (Figur 8).

A715

Strukturen var tilnærmet rund i plan og målte 80 cm i diameter, var 10 cm dyp og tegnet seg som en tydelig 5-7 cm bred kullrand. Kullranden i plan var noe mer uklar og utvisket i vest. Den bar preg av å være forstyrret av pløying, som kan ha medvirket til at den inneholdt lite stein. Fyllet besto av noe grus, sand og silt med enkelte småstein. Det var spettet med kullbiter av kantete karakter. Fyllet var også noe mer kompakt og lys brun til beige i fargen i nord, og var noe mer rødlig og mindre kompakt mot sør. Omliggende sedimenter kunne kanskje anses som å være svakt rødbrent, men var vanskelig å avgjøre. En pimpstein (Ts16092.20) med mulige slipespor ble funnet under opprensingen ca. 15 cm inn mot midten fra øst. I profil var lagene buet i sidene, fyllmassene var 7 cm, på sitt tykkeste inn mot midten. I bunn var kullaget ca. 5 cm på sitt tykkeste i vest og avtok gradvis i midten til ca. 1-2.5 cm. En trekullprøve ble hentet fra bunnlaget (PK3216, Ts.16092.14) men ble ikke datert.

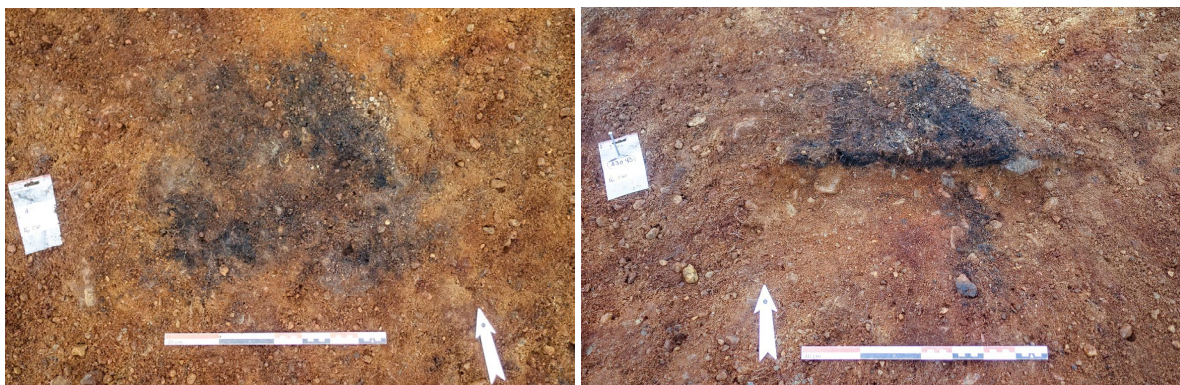

Figur 24: A715 i plan og profil.

A3043

Strukturen ble registrert av TFFK som mulig ildsted. Form i plan var noe uregelmessig sirkulær til lett oval, og målte 44 x 50 cm med langsiden orientert i ØV-retning. Ytterkanten i vest var noe mer diffus, og inn mot midten virket strukturen å være noe forstyret. Fyllskiftet besto av humus, ispedd relativt store trekullbiter, enkelte steder i ytterkanten var den noe mer grålig.

Strukturen inneholdt kun et 6 cm kullholdig lag som buet i begge sidene i profil. En stein i knyttneve størrelse var plassert i den østlige delen. Laget framsto som helt homogent og ingen ulike kullsjikt kunne observeres. Strukturen tolkes som bunnen av et ildsted uten steinsetning.

Figur 25: Kokegrop/ildsted A3043

A3225

Strukturen framkom ca. 2-3 cm under nivået som A3043 ble snittet på. Den framsto som en sirkulær kullrand i plan, og besto av skjørbrent stein. I profil var den buet med en tykk kullrand. Den tolkes som en kokegrop. Det er mulig at det overliggende ildstedet representerer utkast fra underliggende kokegrop AK32257. En slik tolkning er derimot lite trolig da A3043 overlapper med AK3225, samt det er et ca. 4 cm lag av sedimenter mellom dem. Prøve Ts16092.17 (TRa-17606, 2075±15 BP) tatt i bunnen av A3225, og ble datert til 156 fvt. – 1 evt. Det er den yngste dateringen fra undersøkelsen.

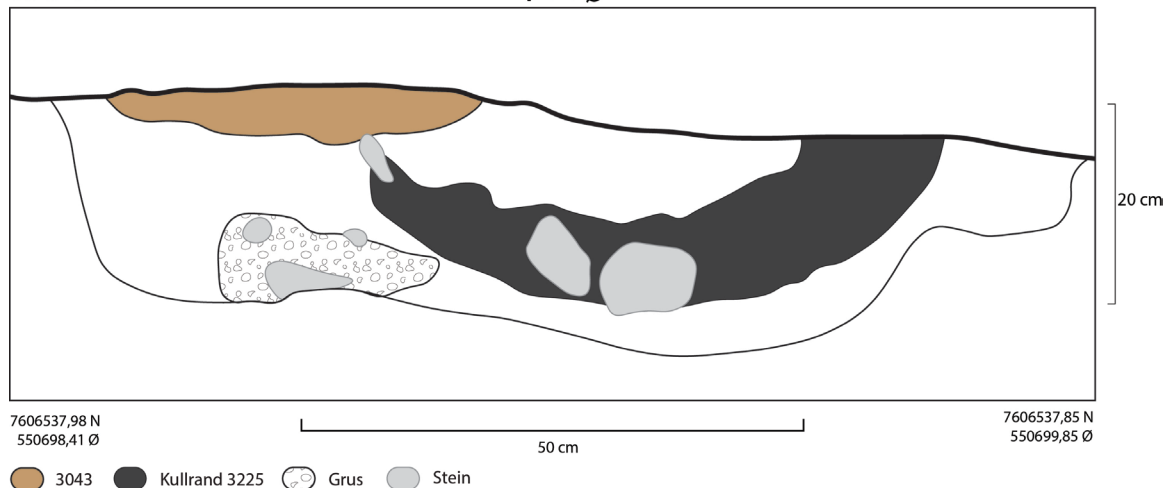

Figur 26: Planfoto av AK3225 og A3043.

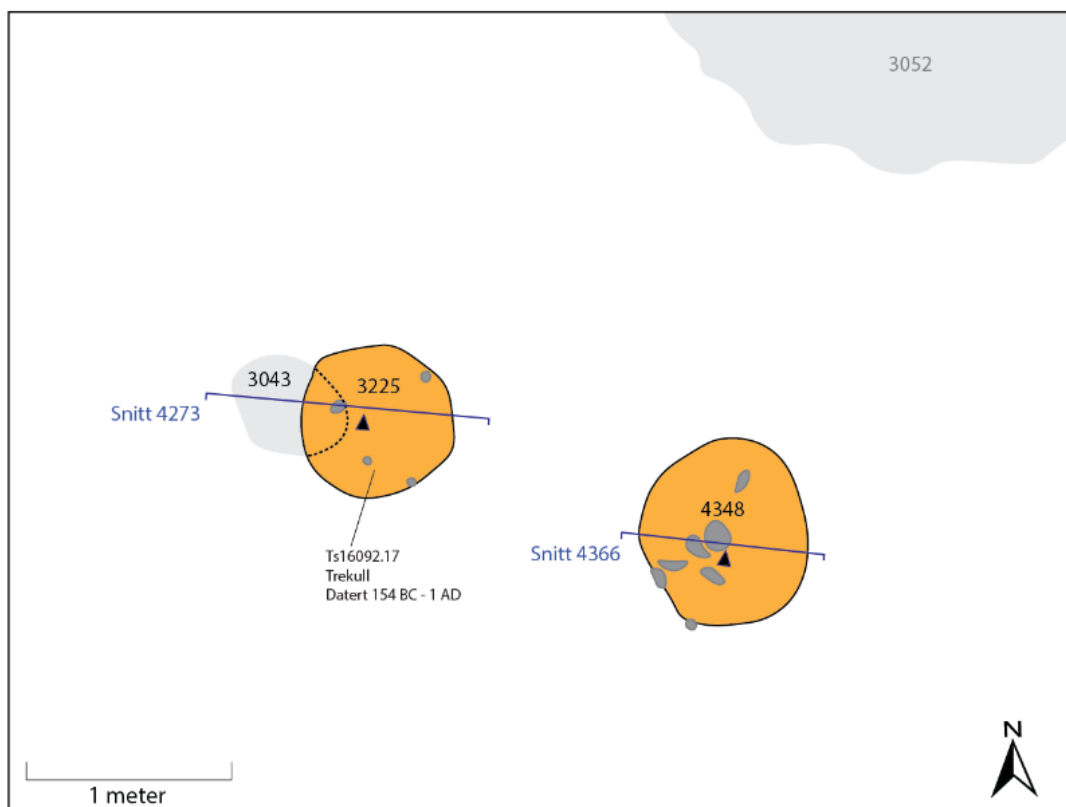
A3043 og A3225 Profil

Snitt 4273

V ↔ Ø

Figur 27: Profil av A3043 og A3225. AL

Figur 28 A 3225 og A3043, samt kokegrop 4348 til venstre. AL

A3357

Strukturen målte 110 x 97cm og var 10 cm dyp. I plan fremsto den som veldig jevn og sirkulær med en tydelig kullrand i ytterkant, bestående av kull og skjorbrent stein. Strukturen er noe mer forstyrret i nordøstlige del hvor innholdet hadde mer humus samt et lysere beige lag med sand som danner en liten utstikker som tolkes som sekundære forstyrrelser. I profil hadde den en relativt rett bunn. Strukturen tolkes som en kokegrop.

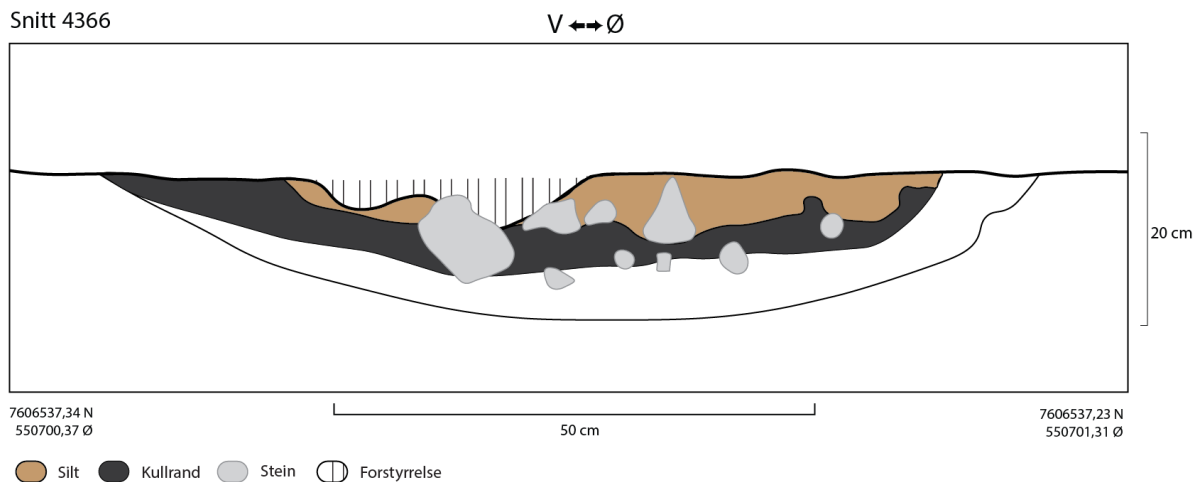

Figur 29: Planfoto av A3357

A4348

Strukturen ligger knappe 1 meter SØ for A3043 og A3225. Den målte 80 x 90cm og var 11 cm dyp, med en klar kullrand i plan. I profil var den avrundet med en tydelig kullrand i bunn og besto av skjørbrent stein. Den tolkes som bunnen av en kokegrop og virker tilnærmet lik A3225, men i bedre forfatning.

A4348 Profil
Snitt 4366

Figur 30 Profil A4348. AL

A634

Strukturen var ujevn sirkulær i plan og målte 80 x 70 cm og 11 cm dyp, og bestod av skjørbrent stein og kull. Strukturen blir tolket som en kokegrop. I plan var den noe forstyrret av ett lyst beige lag i øst, som trolig er fra moderne aktivitet. Den har en tydelig tykk kullrand i bunn. I profil har

den en ujevn flat bunn og buede sider.

Figur 31: Planfoto av A634

A500

Strukturen tegnet seg som sirkulær i plan med diameter 80 cm. Strukturen besto av kullholdig sand og grus. Strukturen ble snittet og undersøkt, men det foreligger ikke noe nærmere dokumentasjon som grunnlag for nærmere beskrivelse.

Andre strukturer

Det ble observert og indentifisert 23 staurhull på lokaliteten, som ble målt inn som punkter. De framstod i hovedsak som små runde og mørkere avtegninger i undergrunnen. Det kan ikke utelukkes at enkelte av disse i realiteten er naturlige avsetninger. Andre kan representere bunnen av sterkt utpløyde stolpehull. De fleste staurhullene ligger i tilknytning til Bygning 1 og Bygning 2. Det kan bety at de har noe med husene å gjøre, men det kan også være fordi disse to områdene ble nøyere undersøkt enn resten av lokaliteten.

Det ble registrert flere strukturer som tiden ikke strakk til for nærmere undersøkelse. De fleste tegnet seg som varierende grad av sirkulære brunlig grå fyllskifter. Åtte fyllskifter er definerte som moderne forstyrrelser. Basert på utforming og at de tilsynelatende hadde kantsatte steiner, var det tatt høyde for at enkelte av disse kunne representere graver. De viste seg imidlertid å inneholde moderne avfall, og store kantede steiner som framstod som sprengte. De kan være deponert etter maskinell rydding av området for dyrking.

De ikke-undersøkte fyllskiftene er klassifiserte som «annet». Flertallet er trolig moderne nedgravninger, og/eller steinopptrekk i forbindelse med nyere dyrking.

FUNN

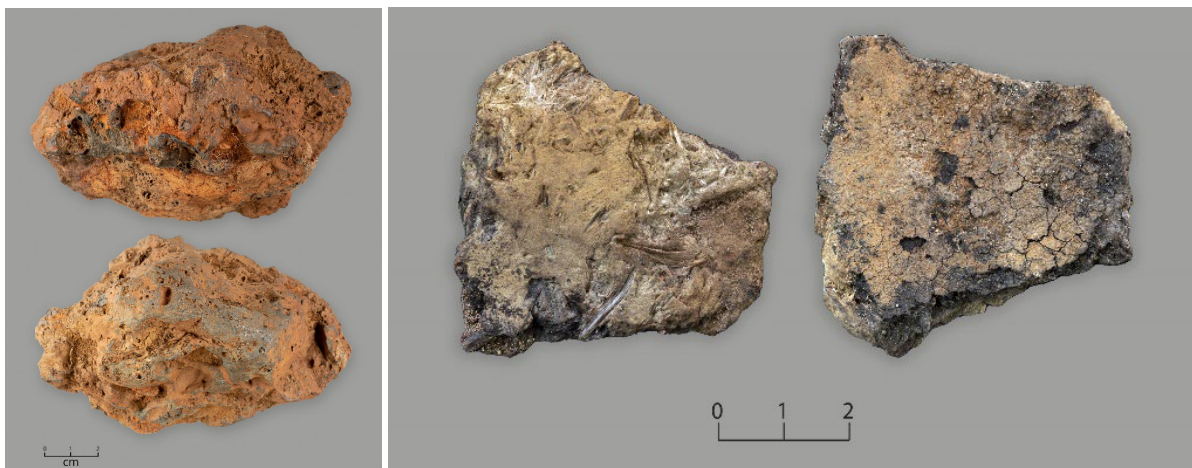
Funn og prøver fra lokaliteten er katalogisert under Ts16092. Funnkatalogen omfatter 315 enkeltobjekter og 28 fragmenter, men inkluderer også glass og enkelt andre objekter som sannsynligvis er moderne, i tillegg til prøver. Det største innslaget er 261 biter med leirklining fra Ovnsanlegg 1. De fleste identifiserbare gjenstander er løsfunn, som ble funnet ved hjelp av metalldetektor eller ved visuell inspeksjon av dumphaugene.

Tabell 1: Funnene fra undersøkelsen

Gjenstand	Antall	Antall fragmenter
bein, brente	14	
bein, ubrente	1	2
fragment	4	5
glass	5	7
kar	3	
leirklining	261	3
pimpstein	3	
seletøy	1	
slagg	1	4
usikkert artefakt/objekt	2	
prøve, annet	3	7
prøve, kull	1	
prøve, makro	14	
prøve, pollen	2	
Totalsum	315	28

I Ovnsanlegg 1 ble det i såldet fra en dybde på ca. 5 cm i nordøstlige hjørnet funnet en liten bit av et materiale med porer slik som tefra med enkelte fastsmeltet sandkorn (Ts 16092.26). Denne biten er katalogisert som usikkert artefakt, men er trolig slagg eller naturlig. I dumphaugen i nord for ovnsanlegget ble det funnet 4 små biter av et materiale tilnærmet likt det som ble funnet i ovnsanlegget (Ts16092.5).

Etter undersøkelsen var ferdig og dumpmassene var tilbakelagt, ble det funnet en klump med det som tolkes slagg med vekt 564 gram (Ts16092.65). Klumpen kan ha likheter med slagg som dannes i bunnen av en esse.

Figur 32: Slaggbit (Ts16092.65) funnet etter at dumpmassene var tilbakelagt, og Asbestkeramikk (Ts16092.66)

På sørsiden av dumphaugene ble det funnet fire fragmenter av spaltet asbestmagret keramikk (Ts16092.66). Et annet fragment av asbestmagret keramikk (Ts16092.33) ble funnet i en makroprøve fra stolpehull A4319 tilhørende Bygning 2. Stolpehullet ligger kun ca. 3 m sørøst for ildstedet/nedgravning (A4511) hvor det ble påvist hvitfarget råasbest (Ts16092.22). Ut fra tykkelsen av asbestfiberne i noe av keramikken er det trolig snakk om risvikkeramikk. Noen små fragmenter av det som tilsynelatende er asbestkeramikk kom også fram i en makroprøve fra stolpehull A3779 i Ovnsanlegg 1.

En pimpstein (Ts16092.20) ble funnet i kokegrop/ildsted A715. Den har tilsynelatende en ca. 3,7 cm bred og 2 cm dyp C-formet fure, som kan være slipespor. Steinen er varmpåvirket og er svartbrent på to av sidene. En annen pimpstein (Ts16092.21) er noe større i størrelsen, men her er det noe mer tvetydig om den har bruksspor.

Ved søk med metalldetektor ble det funnet tre små dråpeformede klumper av bronselegering, som er tolket som «bronsesmelt» (Ts16092.50, 63-64). De ble funnet etter at løsmassene var lagt tilbake, og mangler derfor kontekst. Ved samme anledning ble det også funnet en såkalt «terret ring» (Ts16092.71). Slike ringer er vanlige funn særlig i England, og inngikk i seleutstyret til hest helt fram til 1800-tallet. Gjenstanden er støpt i en kobberlegering og den fremstår å være i relativt god forfatning.

Figur 33: Terretring (Ts16092.71)

DATERINGER

Det ble datert sju prøver fra lokaliteten, fordelt på Bygning 1 (ildsted og stolpehull), Ovnsanlegg 1 (overflate/lag over hellene, profil, og stolpehull), Bygning 2 (ildsted), og en kokegrop. Alle dateringer er oppgitt i kalibrerte kalenderår med 95% sannsynlighet.

Dateringene samler seg innenfor førromersk jernalder. Med unntak av en datering til 758-530 fvt. (laget over hellene i Ovnsanlegg 1) og en datering til de siste 150 år fvt. (kokegrop A3043) ligger de øvrige innenfor tidsrommet mellom 360 og 160 fvt. En R_Combine viser at hovedbruksfasen i førromersk jernalder med 65% sannsynlighet skal avgrenses nærmere til 356-278 fvt.

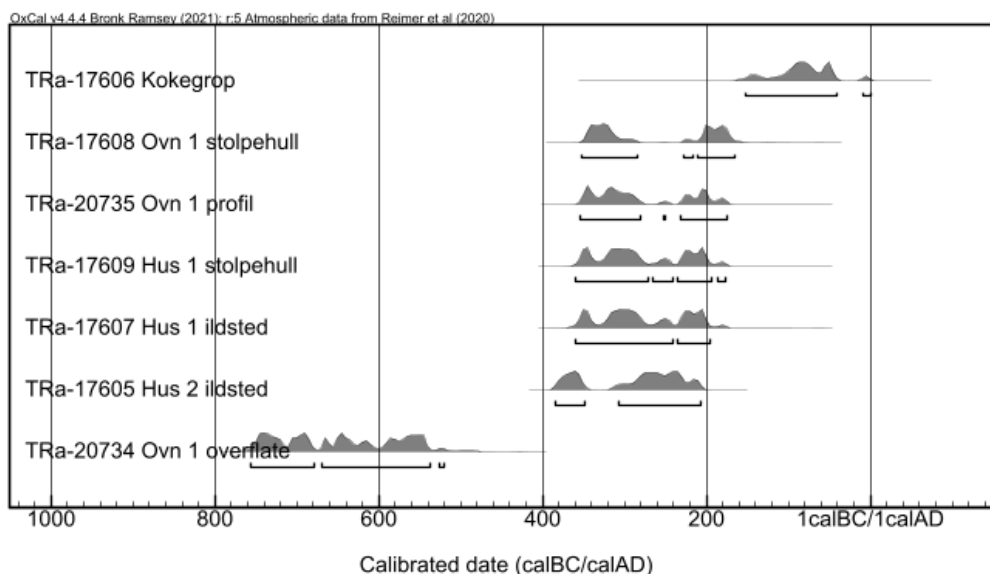
Dateringen til 758-520 fvt. er samlet fra laget som lå over hellene i Ovnsanlegg 1, som ellers er datert til 354-285 fvt. Det daterte prøvematerialet er furu, som kan ha høy egenalder.

Kun en av kokegropene ble datert, men med en datering til 150 fvt-0 kan den vise til kontinuitet i bruken av området, og muligens en dreining mot andre typer aktiviteter enn regulær jordbruksbosetting.

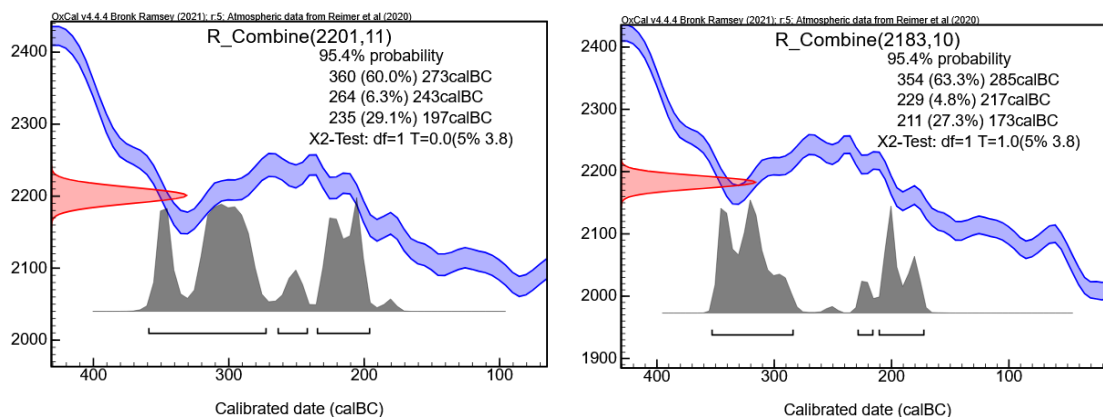
Bygning 2 kan være noe eldre enn aktiviteten tilknyttet Bygning 1 og Ovnsanlegg 1. Ildstedet i Bygning 2 dateres til 385-207 fvt., mens Bygning 1 og ovn dateres til 360-160 fvt. Den kronologiske relasjonen mellom ovnsanlegget og Bygning 1 er vanskelig å fastslå nærmere. To av stolpehullene til Bygning 1 kutter ovnsanlegget, som burde indikere at huset ble anlagt etter at ovnen gikk ut av bruk. Dateringene fra de to anleggene er imidlertid mer eller mindre sammenfallende. Bygning 1 har 60% sannsynlighet for en datering til 360-270 fvt., mens Ovnsanlegg 1 med 65% sannsynlighet dateres til 354-285 evt. (ekskludert den åpenbart for gamle dateringen er TRa-20734) (Figur 35).

Tabell 2: Oversikt over dateringer

Labnr	Kontekst	Intrasiskode	Material	14C datering	Standard avvik	Kalibrert fra	Kalibrert til
TRa-17607	Bygning 1 ildsted	PK4787.4663	1 piece: Prunus / Sorbus sp.	2203	15	-361	-197
TRa-17609	Bygning 1 stolpehull	PM8002.4198	1 piece: Betula sp.	2199	15	-360	-178
TRa-17605	Bygning 2 ildsted	PK4783.4511	2 pieces: Betula sp.	2242	17	-383	-208
TRa-17606	Kokegrop	PK4275.3043	1 piece: Betula sp. - twig	2073	15	-156	-1
TRa-20734	Ovn 1 overflate	PK3943.4127	2 pieces Pinus sp.	2475	13	-758	-520
TRa-20735	Ovn 1 profil	PM4176.4066	2 pieces Betula sp.	2190	12	-355	-175
TRa-17608	Ovn 1 stolpehull	PM8007.3808	1 piece: Betula sp.	2171	15	-353	-163

Figur 34: Multiplot av dateringene fra lokaliteten

Figur 35 R_Combine av dateringene TRa-17609 og TRa-17607 fra Bygning 1 (til høyre), og TRa-17608 og TRa-20735 fra Ovnsanlegg 1 (til venstre).

OPPSUMMERING

Til tross for at det ikke lyktes å dokumentere bygningene i Kongsvik i sine fulle utstrekninger, utgjør de viktige bidrag til kunnskapen om jordbruksbosetning i førromersk jernalder i Nord-Norge. Fram til vår undersøkelse var bare fire langhus datert til denne perioden i landsdelen, og bare ett til påfølgende periode romersk jernalder (Spangen & Arntzen, 2020).

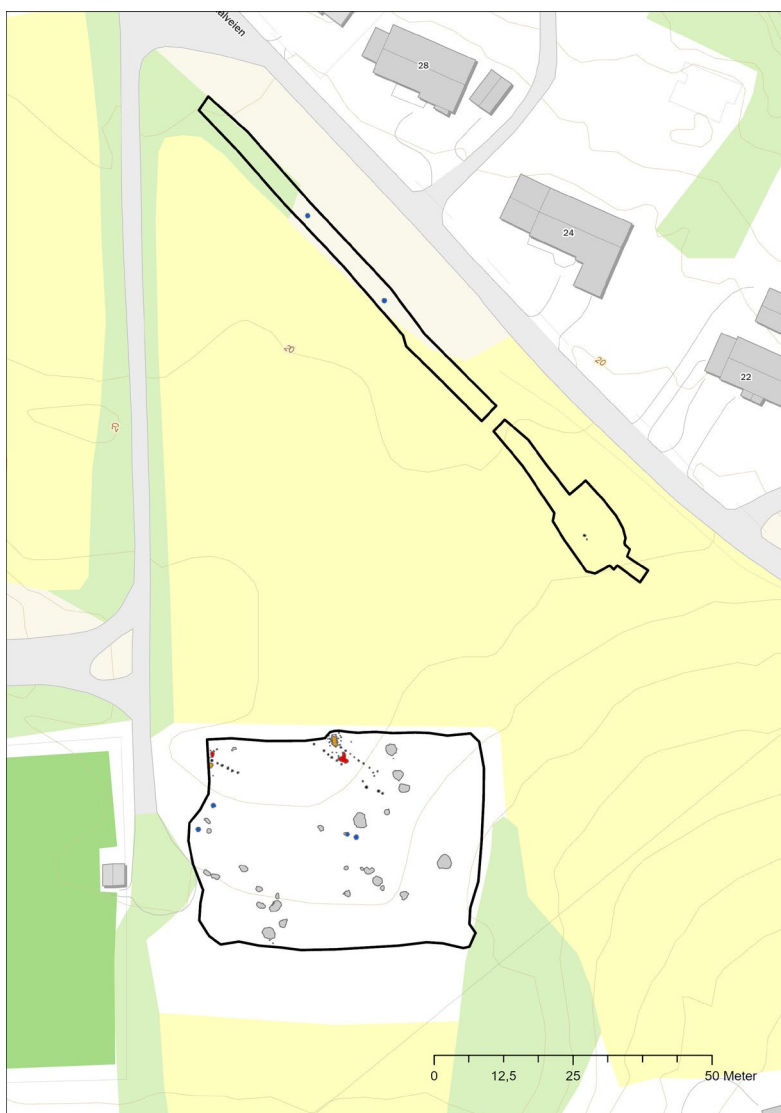
Undersøkelsen påviste to bygninger, som framstår med relativ lik størrelse og konstruksjon. Begge antas å være bygninger konstruert av takbærende parallelle stolperekker organisert i rekker av grindpar, altså treskipete lange bygninger. I begge bygninger er fagdybden rundt 1 meter og grindbredden 2,3-2,4 meter. Den opprinnelige lengden til bygningene lar seg ikke fastlå, men kan for Bygning 1 anslås til 20 meter. Begge bygninger ser ut til å ha hatt ildsteder som var plasserte langs husenes midtakser, og begge har tilknyttede ovnsanlegg. Bygning 1 kan dessuten ha hatt en modul i den ene enden, og kan ha rommet fjøs, boligdel og økonomidel. Undersøkelsen resulterte imidlertid i svært få funn som kan gi nærmere innsikt i hvordan bygningene var organiserte.

Samlet viser de foreliggende dateringene til bosetning i perioden 360 og 160 fvt, som mest sannsynlig skal nærmere avgrenses til 356-278 fvt. Bygning 2 kan muligens være noe eldre enn Bygning 1. Dateringsintervallene overlapper, og det kan ikke utelukkes at bygningene var i bruk samtidig. Ovnsanlegg 1 og Bygning 1 har også sammenfallende dateringer. Imidlertid kutter stolpehull som tilhører huset ovnsanlegget, slik at det kan antas at bygningen ble konstruert like etter at ovnen var gått ut av bruk.

De to dokumenterte ovnsanleggene var ulikt bevarte, og funksjon og utforming til ovnsanlegg 2 framstår som svært usikker. Ovnsanlegg 1 er derimot etter all sannsynlighet en to-kammer kuppelovn, altså en ovn hvor varmekilden er flyttet ut fra ovnskammeret og inn i ett eget kammer for bedre kontroll over varmen inne i ovnskammeret. Bruksfunksjonen er noe usikker. Ovnen kan ha inngått i keramikkproduksjon, men vi finner det mer sannsynlig at det dreier seg om en bakerovn, eventuelt for ølbrygging. Store liggende steinheller ser ut til å være vanligere i bakerovner enn i ovner for keramikk (Hillesland mfl., 2024, s.71). I bakerovner kunne man tilberede mat både på gulvet eller klistre det til innsiden av leirkuppelen (Bryn & Henriksen, 2018, s. 120).

Ovnsanlegg 1 oppviser likheter med en ovn fra førromersk jernalder som ble undersøkt på Hunstadnes i Kvæfjord kommune i 2009 (Arntzen & Sommerseth 2010, s. 48, 99). Ut fra funn av forkullet korn av bygg og hvete ble det her foreslått at ovnsanlegget var relatert til matlaging eller ølbrygging. Dette anlegget hadde omtrentlig samme avrundet rektangulær form og størrelse, og besto i likhet av hardpakket grå leiere og rødbrunt sand, men også skjørbrunt stein.

Omtrent 60 meter nord for Kongsvik kirkegård ble det i 2024 foretatt en undersøkelse av lokalitet id 320234 Kongsvikdalveien, som sannsynligvis inngår i samme kulturmiljø. Her ble to stolpehull datert til 383-160 fvt., to kokegropser til 170-50 fvt. og 152 fvt. - 3 evt. (Oppvang 2026, s. 11). Det er mulig at kokegropaktivitetene på de to lokalitetene skal sees under ett, som en yngre aktivitetsfase i området. De sammenfallende dateringene fra stolpehull/bygninger på de to områdene til førromersk jernalder kan antyde at det er snakk om ett større bosetningsområde som har omfattet flere gårdsbygninger eller separate gårder. Området mellom lokalitetene er foreløpig ikke undersøkt arkeologisk, men vi vurderer at det er stor sannsynlighet for at det her befinner seg ytterligere spor etter førromersk jordbruksbosetning. Dette området representerer også det beste jordbruksarealet i nærområdet.

Figur 36 De undersøkte områdene på Kongsvik kirkegård (2021) og ved Kongsvikdalveien (2024), som sannsynlig inngår i en sammenhengende jordbruksbosetning

LITTERATUR

- Arntzen, J.E. og Sommerseth, I. (2010) *Den første gården i Nord-Norge: jordbruksbosetting fra bronsealder til jernalder på Kveøy*. TROMURA Tromsø museums rapportserie Nr. 39.
- Binns, K. S. (1979). Flatmarksgraver fra merovingertiden. *Ottar*, 115, 18-23.
- Cerbing, M. (2025) Ringtunet på Rødskjær, TROMURA. <https://doi.org/10.7557/trm.8149>
- Luneborg, A. (2023) *Kokegropfeltet på Sand. Utgraving på Tjeldøya i Tjeldsund kommune*, TROMURA. <https://doi.org/10.7557/trm.6948>
- Hillesland, K., Mooney, D.E. og Gebremariam, K.F. (2024) *Keramikkverkstedet på Hølland: Arkeologiske undersøkelser av ID 290515. Gnr. 96, bnr. 2, Hyllandsvegen, Hå kommune, Rogaland*. Stavanger: Arkeologisk museum, Universitetet i Stavanger.
- Jørgensen, R. og Olsen, B. (1988) *Asbestkeramiske grupper i Nord-Norge 2100 f.Kr.–100 e.Kr.* Tromsø, kulturhistorie nr. 13. Tromsø: Institutt for museumsvirksomhet, Universitetet i Tromsø.
- Jørgensen, R. (1989). Criteria for dating prehistoric graves: Stone Age, Bronze Age or Iron Age? *Acta Borealia*, 6 (2), 28-41. <https://doi.org/10.1080/08003838908580373>
- Krokmyrdal, T.-K. (2020). *Vareutveksling gjennom 1100 år? Arkeologisk undersøkelse av mulig vareutveksling i jernalder og middelalder på Sandtorg, Harstad kommune*: Masteravhandling, UiT Norges arktiske universitet. <https://doi.org/10.5617/pt.9254>
- Møller, J., et al. (1987) *Verneverdige kvartærgeologiske områder i Nordland*. Tromsø: Universitetet i Tromsø, Institutt for museumsvirksomhet. Tromsø nr. 57.
- Munch, G. S. (1976). En 1300 år gammel kvinnegrav på Tjeldøya i Nordland. *Ottar*, 89, 40-42.
- Oppvang, J. (2026) *Kokegroper, stolper og grøfter fra jernalderen i Kongsvikdalveien, id 320234, Tjeldsund kommune*, TROMURA. <https://doi.org/10.7557/j946w577>
- Simonsen, P. (1957). Oldsaksamlingens tilvekst 1950-52. *Acta borealia* (trykt utg.), b. no. 5. Tromsø: Tromsø museum.
- Sjøvold, T. (1962). *The Iron Age settlement of Arctic Norway : a study in the expansion of European Iron Age culture within the Arctic Circle : 1 : Early iron age : (Roman and Migration periods)*. Tromsø: Universitetsforlaget.
- Sjøvold, T. (1974). *The Iron Age settlement of Arctic Norway : a study in the expansion of European Iron Age culture within the Arctic Circle : 2 : Late Iron Age : (Merovingian and Viking periods)*. Tromsø: Universitetsforlaget.
- Sommerseth, I. og Borgos, J. (2018) *Samiske kulturminner og kulturhistorie langs Hålogalandsvegen. Rapport fra Hålogalandsvegprosjektet 2015–2016*. Sámediggi.
- Spangen, M. & Arntzen, J. (2020). Sticky structures and opportunistic builders – The construction and social role of longhouses in northern Norway. I: Hillerdal, C. I., Kristin red. *Re-Imagining Periphery*, s. 11-32: Oxbow Books. <https://doi.org/10.2307/j.ctv138wt08.5>
- Ødegaard, M. & Winther, T. (2024). Kronologisk klassifisering og romlig organisering av bygninger på Dilling. I: Gjerpe, L. E. red. *Den komplekse jernalderbosetningen på Dilling: hus - gård - grend - landsby?*, s. 65-28: Cappelen Damm Akademisk. <https://doi.org/10.23865/cdf.220>

National Laboratory for Age Determination
14C Result Report

Anja Roth Niemi anja.r.niemi@uit.no
Norges arktiske universitetsmuseum

Calibration references:
OxCal v4.4.2 Bronk Ramsey (2020); r:5

UIT Norges
arktiske
universitet
Postboks
6050
Langnes
9037 Tromsø

Atmospheric data from Reimer et al (2020)

Sample Name	Fraction	14C content (pMC)	14C Age (rounded)	d13C (from AMS system)	Calibrated Age Ranges	Wood species	14C Age (not rounded)	% C	mg C	Fraction Yield(%)	% Current
TRa-17605 Ts16092.2	charcoal, 2 pieces Betula sp,alkali residue	75.64 ± 0.15	2240 ± 15	-26.4 ± 0.2 ‰	68.3% probability 3758C (19.6%) 3558C 2828C (48.7%) 2318C 95.4% probability 3858C (26.6%) 3508C 3088C (68.8%) 2078C	2 pieces: Betula sp.	2242 +17/-17 BP	68	1.69	34	
TRa-17606 Ts16092.17	charcoal, 1 piece Betula sp,alkali residue	77.25 ± 0.14	2075 ± 15	-24.8 ± 0.2 ‰	68.3% probability 1028C (68.3%) 458C 95.4% probability 1548C (92.6%) 418C 108C (2.8%) 148D	1 piece: Betula sp. - twig	2073 +15/-15 BP	65	1.62	54	
TRa-17607 Ts16092.9	charcoal, 1 piece Sorbus/Prunus sp,alkali residue	76.01 ± 0.14	2205 ± 15	-24.1 ± 0.3 ‰	68.3% probability 3558C (10.0%) 3438C 3218C (34.4%) 2818C 2318C (23.9%) 2028C 95.4% probability 3618C (67.1%) 2418C 2368C (28.3%) 1978C	1 piece: Prunus / Sorbus sp.	2203 +15/-15 BP	69	1.85	67	
TRa-17608 Ts16092.30	charcoal, 1 piece Betula sp,alkali residue	76.32 ± 0.14	2170 ± 15	-25.5 ± 0.7 ‰	68.3% probability 3468C (36.4%) 3178C 2048C (31.9%) 1758C 95.4% probability 3538C (52.4%) 2868C 2298C (2.3%) 2188C 2118C (40.8%) 1658C	1 piece: Betula sp.	2171 +15/-15 BP	65	1.70	42	
TRa-17609 Ts16092.29	charcoal, 1 piece Betula sp,alkali residue	76.05 ± 0.14	2200 ± 15	-26.7 ± 0.5 ‰	68.3% probability 3548C (10.5%) 3428C 3228C (34.7%) 2858C 2298C (23.1%) 2018C 95.4% probability 3608C (58.8%) 2728C 2668C (7.0%) 2428C 2368C (27.9%) 1948C 1878C (1.8%) 1778C	1 piece: Betula sp.	2199 +15/-15 BP	68	1.83	63	

National Laboratory for Age Determination
14C Result Report

Anja Roth Niemi anja.r.niemi@uit.no
Norges arktiske universitetsmuseum

Measurement references:
Seiler et al., Radiocarbon 61(6), 2019

Calibration references:
OxCal v4.4.2 Bronk Ramsey (2020); r:5

UIT Norges
arktiske
universitet
Postboks
6050
Langnes
9037 Tromsø

Atmospheric data from Reimer et al (2020)

Sample Name	Fraction	14C content (pMC)	14C Age (rounded)	d13C (from AMS system)	Calibrated Age Ranges	Wood species	mg C	Fraction Yield(%)	14C Age (not rounded)	
TRa-20734 Ts16092.16 (PK3943)	trekull, pinus sp., alkali residue	73.49 ± 0.11	2475 ± 15	-26.1 ± 0.6 ‰	68.3% probability 7508C (19.6%) 7218C 7078C (14.4%) 6858C 6678C (1.6%) 6648C 6528C (10.0%) 6378C 5888C (4.8%) 5798C 5718C (17.8%) 5448C 95.4% probability 7568C (39.5%) 6798C 6718C (55.3%) 5398C 5278C (0.7%) 5218C	- 2 pieces Pinus sp. The sample contains only conifer.	60	2.10	63	2475 +13/-13 BP
TRa-20735 Ts16092.41 (PM4176)	trekull, Betula, alkali residue	76.14 ± 0.10	2190 ± 10	-26.0 ± 0.5 ‰	68.3% probability 3518C (15.1%) 3388C 3268C (37.4%) 2908C 2268C (3.7%) 2218C 2108C (12.1%) 1988C 95.4% probability 3568C (63.4%) 2818C 2538C (0.5%) 2508C	- 2 pieces Betula sp.	53.7	1.88	42	2190 +12/-12 BP